Ազգ
Azg
27 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1994 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ # 14 (517)

Ելցինն ընդունեց Ֆյոդորովի հրաժարականը

ՄՈՍԿՎԱ, 26 ՅՈՒՆՎԱՐ, BBC: Նախագահ Ելցինն ի վերջո ընդունեց ֆինանսների նախարար Ֆյոդորովի հրաժարականը, որը համարվում էր Ռուսաստանի կառավարության կազմում գլխավոր վերջին բարեփոխիչը: Նրա հեռացումով, փաստորեն, վարչապետ Չեռնոմիրդինի կառավարության մեջ տիրապետող կդառնան բարեփոխումների դանդաղեցման կողմնակիցները: Հրաժարականի ընդունումից հետո ելույթ ունենալով լրագրողների առաջ, Ֆյոդորովը կառավարության կողմից բարեփոխիչների հեռացումը նկատեց «տնտեսական հեղաշրջում դեպի հետ» եւ նախատեսեց Ռուսաստանի տնտեսության «ամբողջական փլուզում»: Հիշեցնենք, որ Ֆյոդորովը պահանջում էր Կենտրոնական դրամատան նախագահի Գերաշչենկոյի հրաժարականը:

Դատական գործ Ժիրինովսկու դեմ

ՄՈՍԿՎԱ, 26 ՅՈՒՆՎԱՐ, BBC: Ռուսաստանի գլխավոր դատախազն այսօր պաշտոնապես դատական գործ հարուցեց Ռուսաստանի Լիբերալ-դեմոկրատական կուսակցության ղեկավար Վլադիմիր Ժիրինովսկու դեմ, նրան մեղադրելով «պատերազմի քարոզչություն» անելու մեջ: Ըստ հարուցված գործի, Ժիրինովսկին իր հրատարակած ինքնակենսագրական գրքում պատերազմի կոչ է արել Թուրքիայի, Իրանի եւ Աֆղանստանի դեմ, ինչը հակասում է ռուսաստանյան օրենքներին:

ՂԱՐԱԲԱՂ

Դիրքային մարտեր Քելբաջարի շրջանում

Ադրբեջանցիները մի օրում տվել են 200 սպանված

ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆ

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 26 ՀՈՒՆՎԱՐ: Իրադրությունը ղարաբաղյան ռազմաճակատներում շարունակվում է լարված մնալ: Ինչպես տեղեկացրին ԼՂՀ պաշտպանության բանակի շտաբից, հունվարի 26-ին, առավոտյան ժամը 5-ին ադրբեջանական զորքերն անցել են հարձակման հարավարեւելյան եւ հարավային ուղղություններով, մասնավորապես Մարտունու շրջանի Կուրոպատկինո բնակավայրում եւ Ֆիզուլու շրջանում: Միաժամանակ ադրբեջանական «Գրադ» կայանքներից հրթիռակոծվել է Մարտունու շրջկենտրոնը: Զոհվել են 3, վիրավորվել 5 խաղաղ բնակիչ, կան ավերածություններ: Մարտունու եւ Ֆիզուլու սահմանային գոտում ծավալված մարտերի ընթացքում, ժամը 17-ի դրությամբ ոչնչացվել են հակառակորդի 3 տանկ, 2 հետեւակի մարտական մեքենա, 1 «Ռապիրա» հրետանային կայանք: Եւս 1 տանկ առգրավվել է որպես ռազմավար: Օրվա երկրորդ կեսին մարտերը վերսկսվել են նաեւ Մարտակերտի եւ Քելբաջարի շրջաններում: Մարտակերտում հայկական կազմավորումները խափանելով ադրբեջանցիների գրոհները եւ անցնելով հակահարձակման, գրավել են մի շարք կարեւորագույն բարձունքներ, մասնավորապես Հակոբ Կամարի գյուղի մերձակայքում:

Այսօր Ադրբեջանի ռազմական ինքնաթիռները, խախտելով ԼՂՀ օդային տարածքը, մի քանի անգամ ռմբակոծել են խաղաղ բնակավայրերը: Մանրամասնությունները ճշտվում են: Ինչպես տեղեկացրեց ԼՂՀ պաշտպանության բանակի պատասխանատու աշխատակից Սերժ Առուշանյանը, հունվարի 25-ին տեղի ունեցած մարտերի ընթացքում ոչնչացվել է ադրբեջանական 7 տանկ եւ մոտ 80 զինվոր: Հայկական կողմից զոհվել են 4, վիրավորվել 11 հոգի:

Հունվարի 26-ի մարտերի ընթացքում, ժամը 19-ի դրությամբ, ադրբեջանական կողմի կորուստները կազմում էին 200 սպանված: Հայկական կողմից զոհվել են 5, վիրավորվել 13 ազատամարտիկ: Այդ ժամի դրությամբ ռազմաճակատի ողջ երկայնքով հակառակորդի գրոհները կասեցված էին, դիրքային մարտեր էին ընթանում միայն Քելբաջարի շրջանում:

Ինչ վերաբերում է հայ-ադրբեջանական սահմանային գոտում, ապա Նոյյան տապան զորակայության հաղորդագրության համաձայն, ըստ ՀՀ պաշտպանության նախարարության լրատվական կենտրոնի տվյալների, հունվարի լույս 26-ի գիշերն ու առավոտյան Հայաստանի սահմանամերձ շրջաններում իրադրությունը հանգիստ է եղել:

ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄ

Ռուս գրողները Ղարաբաղում իրենց տեսածի մասին

ՄՈՍԿՎԱ, 25 ՅՈՒՆՎԱՐ, ՍՆԱՐՔ: «Աֆղան մոջահեդները մասնակցում են Լեռնային Ղարաբաղի ինքնապաշտպանության ուժերի դեմ ադրբեջանական բանակի ռազմական գործողություններին», Մոսկվայում Հայաստանի մշտական ներկայացուցչությունում կայացած մամուլի ասուլիսում հայտարարեց գրողների միությունների ընկերակցության գործկոմի քարտուղար, ռուս մտավորականության «Ղարաբաղ» կոմիտեի համանախագահ Վալենտին Օսկոցկին: Նա եւ Հայաստանում Լեռնային Ղարաբաղում եղած Ռուսաստանի մի շարք ուրիշ գրողներ լրագրողներին պատմեցին իրենց տպավորությունները: Օսկոցկին ասաց, որ ԼՂՀ-ում իրենց ցույց են տվել մոջահեդների զենքը եւ պատերազմին նրանց մասնակցությունը հաստատող փաստաթղթեր: «Բացի դրանից, մենք զրուցեցինք գերյալ թուրքի հետ, որը Թուրքիայի միակ ներկայացուցիչը չէ ադրբեջանական բանակում», նշեց Օսկոցկին:

Նրա խոսքերով, ԼՂՀ ինքնապաշտպանական ջոկատներում վարձկանների առկայության առնչվող լուրերն աղավաղել են: «Մենք այնտեղ չտեսանք ոչ կազակներ, ոչ էլ մերձբալթյան հրաձիգներ», պնդեց Օսկոցկին: Նա ընդգծեց, որ Հայաստանում եւ ԼՂՀ-ում կայացած բազմաթիվ հանդիպումների ժամանակ, այդ թվում Հայաստանի նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի եւ ԼՂՀ ՊՊԿ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի հետ հանդիպումների ընթացքում ռուս գրողներն զգացել են «պատերազմն արագորեն ավարտելու եւ բանակցությունների սեղանի շուրջը նստելու ընդհանուր ցանկությունը»:

«Ինդեպենդենտի» մի հաղորդման առթիվ

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 25 ՅՈՒՆՎԱՐ, ՍՆԱՐՔ: «Եթե Մեծ Բրիտանիան սկսի զենք մատակարարել Ադրբեջանին, ապա Լոնդոնի այդ քայլը կհակասի Լեռնային Ղարաբաղի վերաբերյալ ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի բանաձեւին», հայտարարեց ԼՂՀ ԱԳՆ միջազգային կազմակերպությունների բաժնի ղեկավար Մասիս Մայիլյանը: Այդ փաստաթղթերը, շարունակեց նա, պետություններին հաստատակամորեն կոչ են անում ձեռնպահ մնալ հակամարտ կողմերին զենքի ու հանդերձանքի մատակարարումից, որոնք կարող են հանգեցնել լարվածության աճին: Ինչպես հայտնի է, Ադրբեջանին բրիտանական զենքի մատակարարման շուրջը գործարք կնքելու գործարար շրջանների մտադրության մասին հունվարի 24-ին հաղորդում էր տպագրվել Լոնդոնի «Ինդեպենդենտ» թերթում:

Ֆրանսիայում դարձյալ քրդերի ձերբակալեցին

Ֆրանսիայի Մարսել քաղաքում ոստիկանները ձերբակալել են Քրդական բանվորական կուսակցության (ՔԲԿ) պատկանող 10 հոգու, որոնց նրանք անվանում են ահաբեկիչներ: Ֆրանսիական ոստիկանությունը հաղորդում է, որ վերջինների դեմ այսպիսի գործողությունների թիվը գնալով ավելանում է: Դեռեւս փետրվար ամսին ոստիկանները նորից Մարսել քաղաքում ձերբակալել էին այս կուսակցությանը պատկանող երեք ահաբեկիչների:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Ռումինիան դեմ է նախկին Հարավսլավիայի նկատմամբ կիրառվող պատժամիջոցներին

Նախկին Հարավսլավիայի, այժմ Սերբիայի եւ Չեռնոգորիայի արտգործնախարարը Բուխարեստ կատարած այցի ժամանակ ստացավ Ռումինիայի նախագահ Իլիեսկուի պաշտպանությունը: Երկու քաղաքական գործիչները մտադիր են ՄԱԿ-ին պահանջ ներկայացնել մնացյալ Հարավսլավիայի նկատմամբ կիրառվող միջազգային էմբարգոն հանելու վերաբերյալ: Պատժամիջոցները, որոնք ձեռք են առնվում բելգրադյան կառավարությանը որպես պատերազմող կողմ պատժելու նպատակով, մնացյալ Հարավսլավիայի տնտեսական աղետի պատճառ են դառնում:

Հանցագործությունների դեմ կոշտ կայսրեն կառավարական զորքերը

Իտալիայի կառավարությունը պատրաստվում է զորքեր ուղարկել երկրի հարավային շրջանները, որոնք կազմակերպված հանցագործության օջախներ են հանդիսանում: Կալաբրիայում կտեղակայվեն 1000, իսկ Նեապոլի շրջանում 500 զինվորներ: Երեքշաբթի օրը Հռոմում այդ որոշումն է կայացրել Ազգային անվտանգության կոմիտեն: Վճռի կայացման առիթը մեկ շաբաթ առաջ Կալաբրիայում կատարված երկու կարաբինիերների սպանությունն է: Զինվորները կուղարկվեն ոստիկանության տրամադրության տակ «հասարակական կարգուկանոնը պահպանելու համար»: Իտալիայի կառավարությունը 2 տարի առաջ նույն վճիռն էր կայացրել Սիցիլիայի համար: Այժմ Սիցիլիայում տեղակայված են 5200 զինվորներ:

Թուրքիան եւ Իսրայելը կողմ են համագործակցությանը

ԱՆԿԱՐԱ, 26 ՅՈՒՆՎԱՐ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ: Թուրքիան եւ Իսրայելը «հավաստեցին իրենց վճռականությունը համատեղ քայլեր գործադրելու շրջանային համերաշխության ու համագործակցության շրջանակներում՝ Մերձավոր Արեւելքում կայունության հաստատման նպատակով», երեքշաբթի օրը հայտարարեց Թուրքիայի նախագահ Սուլեյման Դեմիրելը: Դրա համար, նշեց նա, առաջին հերթին հարկավոր է «բարձրացնել շրջանում ապրող ժողովուրդների բարեկեցությունը եւ վերջ դնել ահաբեկչությանը»: Թուրք-իսրայելական հարաբերությունների ամրապնդումը, նշեց Դեմիրելն Անկարայում կայացած մամուլի ասուլիսում, ավանդ կներդնի Իսրայելի, Պաղեստինի եւ արաբական երկրների կամքերի կարգավորման գործում եւ օգուտ կբերի ամբողջ շրջանին: Որոշում է ընդունվել թուրք-իսրայելական առեւտրական համաձայնագրի կնքման եւ երկկողմ տնտեսական համագործակցության ակտիվացման շուրջը:

ԱՆԳՈԼԱ

Պատերազմից տառապում են երեխաները

Անգոլայի քաղաքացիական պատերազմը մեր ժամանակներում աշխարհի ամենադաժան պատերազմն է համարվում: Այստեղ մահացել են գրեթե կես միլիոն մարդ, 2 միլիոնից ավելին տառապում են սովից: Մայրաքաղաք Լուանդայի արեւելքը շրջապատված է ապստամբ «Յունիտա» շարժման ուժերի կողմից: Այստեղ գործում է միայն օդային կամուրջ եւ չնայած ՄԱԿ-ի ուղարկած մարդասիրական օգնությանը, սերերը չի բավականացնում: Փոքրիկ երեխաներն այնքան նիհար են, որ բժիշկները չեն կարողանում սրսկել նրանց: Մի երեխա մի փոքր հաց էր գողացել, եւ պատժելու համար մայրը նրա ձեռքերը պահել էր կրակի մեջ, իսկ հետո լքել երեխային: Այժմ տղայի ձեռքերը անդամահատման կարիք ունեն: Այստեղ ամեն օր բազմաթիվ երեխաներ են մահանում սովից, չնայած մինչեւ մարտ ամիսը շարունակվելու է ՄԱԿ-ի կողմից օրական 400 հազար անգոլացիների սնունդ մատակարարելու ծրագիրը:

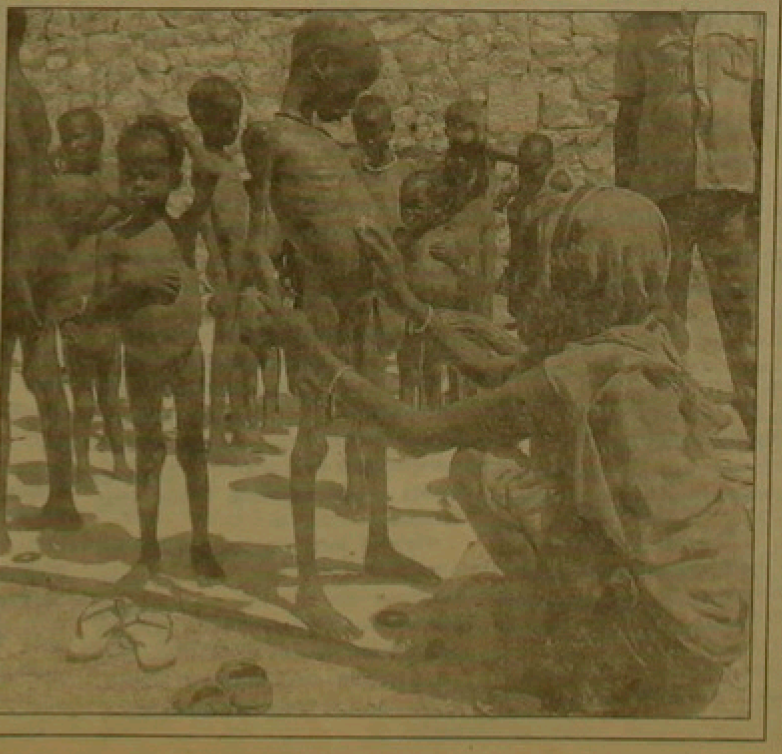

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ

ԱՄՆ-ը կաջակցի, բայց ձեռքերը ծալած չի նստի

Ելույթ ունենալով երկամսյա արձակուրդից վերադարձած կոնգրեսի առաջ, նախագահ Քլինթոնը հայտարարեց, թե Վաշինգտոնի աջակցությունը Ռուսաստանի եւ Արեւելյան Եվրոպայի երկրների քաղաքական եւ տնտեսական բարեփոխումներին գերադասելի ստրատեգիա է որի միջոցով կարելի է մշտական խաղաղություն պահպանել աշխարհում: Նա նշեց նաեւ, որ ԱՄՆ-ը անձնային զգուշությամբ հետեւում է այդ բարեփոխումների ընթացքին: Քլինթոնն իր կառավարության պատրաստակամությունը հայտնեց ամեն տեսակի աջակցություն ցույց տալ Մոսկվային՝ նրա բարեփոխումների ծրագրերի իրականացման համար, բայց միաժամանակ, Վաշինգտոնը ձեռքերը ծալած չի նստի, եթե ռուսական զորքերը միջամտեն հարեւան երկրների գործերին: Քլինթոնն այս ամսվա սկզբում Ռուսաստան կատարած իր այցի ընթացքում նախագահ Ելցինից պահանջել էր ռուսական զորքերը դուրս բերել բալթյան երկրներից, հատկապես Լիտվայից եւ Էստոնիայից: Չայնակցելով նախագահին, պետքարտուղարության բանբերը նույն օրը հայտարարեց, թե նախկին խորհրդային երկրներում ռուսական զորամիավորումները կարող են ներկայություն ունենալ միայն այն դեպքում, երբ տվյալ երկիրն իր համաձայնությունը տա: Ինչ վերաբերում է ԱՄՆ-ի ներքին քաղաքականությանը, Քլինթոնը անհրաժեշտ համարեց մեծացնել պաշտպանության բյուջեն, որը նա անելով վերջին տարիներին խիստ նվազել է:

digitised by A.R.A.R.@

ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

Ոչ թե խնդրանք, այլ՝ համագործակցություն

ՄԱՐԱՍ ԲԵԿՅԱՆ

Ընդունված է մտածել, որ նախկին խորհրդային հանրապետություններում տնտեսական բարեփոխումները շարունակելու պայմաններից մեկը գործազրկության բացառումն է, մյուսը՝ ինվեստորների համար նպաստավոր պայմանների ստեղծումը: Փաստորեն առկա է մտավախություն, մեկը՝ գործազրկությունից, մյուսը՝ պետության կողմից իրականացվող գույքի հարկադիր օտարումից (Էքսպրոպրիացիա): Համենայն դեպս, այս հայեցակետն է տարածված արեւմտյան փորձագետների մեծամասնության մեջ: Դրան զուգահեռ տեղ ունի նաեւ այն պատկերացումը, թե օգնությունը բարեփոխում իրականացնող երկրին պիտի լինի նրա կառավարությանը բարձր տոկոսով հատկացվող նորանոր վարկերի ձեւով: Սակայն վերջին ժամանակներս խոսվում է հիշատակված ավանդական պատկերացումներից շեղվելու նպատակահարմարության մասին, որը հանգեցնում է երկու հիմնադրամների ստեղծման գաղափարին: Դրանցից մեկը պիտի ծառայի բարեփոխումների ընթացքում անգործ գործազուրկներին օգնություն ցույց տալու գործին, ընդ որում միջին հաշվով մեկ միլիոն գործազուրկին 5 տարվա ընթացքում (որը բարեփոխումների ամենադաժան ժամանակահատվածն է) օժանդակելու գումարը կկազմի գրեթե 1 միլիարդ դոլար: Իհարկե, հնարավոր է, որ նշված նպատակի համար պահանջվող գումարն ավելի փոքր լինի նախ այն պատճառով, որ գումարներ կառանձնացվեն ոչ թե նախօրոք, այլ «ըստ պահանջի» սկզբունքով եւ հետո՝ հիմնադրամը պիտի գտնվի օգնություն ստացող երկրի սահմաններից դուրս, նպաստները պիտի վճարվեն, ասենք, խնայողական բանկերի համակարգի միջոցով:

Երկրորդ ֆոնդը էքսպրոպրիացիայից ապահովագրելու համար պիտի ծառայի: Իհարկե, այստեղ էլ խոսքը միլիարդավոր դոլարների մասին է (օրինակ՝ Ռուսաստանի համար այդ գումարը հաշվարկված է մոտ 10 մլրդ-ի չափով): Սակայն ինչպիսի թիվ էլ նախնական հաշվարկներով դուրս բերվի վերջնահաշվում, այն դարձյալ կարող է զգալիորեն քիչ ստացվել:

Անտարակույս, նման հիմնադրամները կարող են կայունացնող ազդեցություն ունենալ բարեփոխումների ընթացքի վրա, բարենպաստ տնտեսական, քաղաքական եւ հոգեբանական պայմաններ ստեղծել, (որը հատկապես կարեւորվում է նորանկախ հանրապետությունների համար), սակայն ամենակարեւոր հարցը՝ ինչպե՞ս պետք է ֆինանսավորվեն այս հիմնադրամները: Ճանապարհներից մեկը, որը մատնանշվում է խնդրի լուծման համար, այն սկզբունքն է, ըստ որի պարտքերը վճարվում են ոչ թե փողով, այլ սեփականաշնորհվող սեփականության մեջ մասնակցության բաժնով: Ասել է թե յուրատեսակ «միջազգային վաուչերների» միջոցով, որոնք կարող են վաճառվել իբրեւ պետական արժեթղթեր: Այս տարբերակի իրականանալի լինելու մասին են վկայում նախկին խորհրդային հանրապետություններից շատերում առկա բարձր տնտեսական պոտենցիալը, աշխատուժի գրագիտությունը եւ բարձր որակավորումը, արմատական վերափոխման կարիք զգացող հսկա, ոչ արդյունավետ պետական հատվածը եւ այլն: Իհարկե, որպեսզի վարկատուներն իրենց դրամը փոխանակեն նշված արժեթղթերով (սեփականաշնորհվող ընկերությունների բաժնետոմսերով), հարկ է կառուցվածքային փոփոխություններ իրականացնել: Եւ, ինչպես նշվում է ռուս փորձագիտական եզրակացություններում, նման կենսականորեն կարեւոր հիմնադրամների համար միջոցներ ապահովելու համար բավարար կարող է լինել պետական ունեցվածքի մի չնչին մասը «գրավ դնելը» (խոսքն այն սեփականաշնորհվող ձեռնարկությունների բաժնետոմսերի մի մասի մասին է, որը պետությունն իրեն է պահում): Ընդ որում, ընդգծվում է, որ սա ոչ մի ընդհանրություն չունի ավանդական գրավ դնելու փորձի հետ, քանի որ վաստակույն դեպքում կունենանք լրացուցիչ արեւմտյան բաժնետերեր, որոնց նաեւ արտադրության մեջ արեւմուտքի մասնակցության ավելացում: Իսկ բարեփոխումների հաջող ընթացքի դեպքում «գրավի» արժեքն այնքան կարող է բարձրանալ, որ կառավարության համար շահավետ կդառնա եւ ետ գնել բաժնետոմսերը:

Այստեղ հնարավոր ընդդիմախոսները կարող են երաշխիքներ պահանջել, հավաստիացումներ բերել, որ այս նախագիծը հերթական, չստացվածներից մեկը կլինի, որի համար բազմություններ մինչեւ էլ գտնվում են: Ես չեմ բացառի նաեւ դեպքերի նման զարգացումը: Սակայն ուզում եմ ուշադրությունը բեւեռացնել մի, ըստ իս, խիստ կարեւոր եւ ուրեկ հանգամանքի վրա: Ի տարբերություն նախկինում առաջարկված ծրագրերի, որոնք մեծամասամբ իրենց հիմքում ունեին միջազգային ֆինանսական կազմակերպությունների ակնկալիքները՝ պարբերաբար կրկնվող խոշոր ֆինանսական ներարկումների միջոցով, այս ծրագիրը իր մեջ չունի ոչ մի խնդրանք կամ խոստում: Այն կառուցվում է զուտ փոխշահավետության հիմքի վրա: Ոչ ոք, ոչ մի ինվեստոր, լինի պետություն, կազմակերպություն, ֆիրմա, թե անհատ, այսկերպ չի պատրաստվում իր գումարները գրեթե նվիրաբերել մի երկրի, որտեղ հարցերի հարցն այսօր սովի չմատնվելն է, կամ տեւական քայքայիչ պատերազմի ճիրաններում վերապրելը: Այս դեպքում, որը օրինաչափ է եւ հասկանալի, կապիտալի տիրոջը երաշխիքներ են պետք, որ իր դրամը կամ ունեցվածքը չի կորչի, կամ չի գնա ժամանակավրեպ որոշումների ու կարգախոսների:

Իհարկե, այս եւ նման ծրագրերը ռիսկի բաժին պարունակում են, սակայն եկեք ճշտում մտցնենք ինվեստորի համար:

Նման ծրագրի իրականացման համար ոչ միայն օրենսդրական դաշտ է պահանջվում, այլեւ դիվանագիտություն, բծախնդիր աշխատանք հատկապես պոտենցիալ ինվեստորների հետ: Այս առումով եթե փորձենք գտնել Հայաստանի համար այդ կարող ուժերը, անտարակույս պիտի առանձնացնենք մեր Սփյուռքի չօգտագործված ներուժը, Հայ գործարարների ֆորումը, հայ եւ հայկական ծագումով անհատ մեծահարուստներին: Համաձայնվեք, որ այս հանգամանքը մեզ համար լրացուցիչ բարենպաստության եղանակ կարող է ստեղծել, որը, ավաղ, մարվում է պատերազմի գործոնով: Այդուհանդերձ, ավելորդ չեմ համարում հիշեցնել, թե ինչպիսի աղմուկ հանեց ԱՄՆ-ի եւ Եվրոպայի համապատասխան իրազեկ շրջանակներում (ոչ միայն հայերի մեջ) Հայաստանի ոսկու հանքաքարի արդյունահանման եւ վերամշակման նպատակով արտասահմանյան կողմի մասնակցությամբ բաժնետիրական ընկերության ստեղծումը, դրա բաժնետոմսերի վաճառքը: Այս հարցում, ի դեպ, ոչ պատերազմն էր խոչընդոտ, ոչ էլ անավարտ սեփականաշնորհումը: Երաշխիքը, որքան տեղյակ ենք, տնտեսական բարեփոխումների կուրսն էր եւ խնդրո առարկայի հետաքրքրաժան լինելը: Թույլ տվեք հավաստիացնել, որ նման «հետաքրքրաժան առարկաների» թիվը Հայաստանում միայն ոսկով չի սահմանափակվում: Այլ խոսքով ոչ թե ողորմություն խնդրող, այլ համագործակցության ձեռք պետք է պարզել:

ՀԱՅԱՍՏԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

«Ձմեռ 93/94»-ի շրջանակներում եւ դրանից դուրս

ՌՈՒԶԱՆ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

Փետրվարի 12-ին Վանաձորում շահագործման կհանձնվի «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի աջակցությամբ կառուցված առաջին բնակելի շենքը՝ 15 բնակարանով, որն իրականացրել է Ուկրաինական կազմակերպությունը:

Ինչպես երեկ կայացած բրիֆինգում հաղորդեց հիմնադրամի գործադիր վարչության հանրային կապերի պատասխանատու Տիգրան Պասկեւիչյանը, շենքը հիմնովին պատրաստ է բնակության՝ առանց բնակիչների կողմից ավանդական դարձած նախնական վերանորոգչական աշխատանքների: Դրանցում նախատեսված են ծխնելույզներ՝ նավթի, փայտի, փառծուխի վառարանների համար: Շենքն ապահովված է նաեւ կենտրոնական ջեռուցման արդեն փորձարկված համակարգով: Բնակարանները բաժնելու է Վանաձորի քաղխորհուրդը, հիմնադրամի ներկայացուցիչն այս առիթով երեկ մեկնել է Վանաձոր:

Նույն քաղաքում մինչեւ ամառ շահագործման կհանձնվեն եւս հինգ շենք (մարտի 18-ին՝ մեկ, հուլիսի 30-ին՝ չորս):

«Աղետի գոտի» ծրագրի շրջանակներում նախատեսվում է Գյումրիում կառուցել 25 բնակելի շենք՝ 294 բնակարանով եւ մեկ դպրոց, Սպիտակում 24 տուն:

«Ձմեռ 93/94» ծրագրի շրջանակներում «Հայաստան» հիմնադրամի հաշվեով ստացվել է 20 հազ. տ մազութ: Այսօր Երեւանում ջեռուցվում է 428 բնակելի շենք՝ 21 400 բնակարանով, հանրապետության մյուս քաղաքներում՝ 1908 բնակելի շենք՝ 95400 բնակարանով:

Նախորդ շաբաթվա ընթացքում հիմնադրամի հաշվեով տեղ է հասցվել 2800 տ դիզվառելանյութ, որը բաշխվել է Երեւանում եւ հանրապետության մյուս քաղաքներում՝ մասնավորապես ալյուրի եւ մազութի տեղափոխման համար, հեռուստատեսվարչությանը, հացի գործարաններին, առողջապահական հիմնարկություններին, ներառյալ ազգային ծառայությանը:

Շարունակվում է մազութի տեղափոխումը հիմնադրամի հաշվեով:

Վերջերս ամփոփվեցին գիտամշակութային ծրագրով անցկացվող մրցույթի արդյունքները, եւ փետրվարի 1-ին մրցանակների ներկայացված տասը հեղինակներին ՀՀ Նախագահի նստավայրում շնորհագրեր կտրվեն եւ 1000-ական դոլար. մրցույթում լավագույն են ճանաչվել երկու աշխատանք ֆիզիկայից, երկու՝ մաթեմատիկայից, մեկ՝ էլեկտրամեխանիկայից, մեկ՝ մեխանիկայից, մեկ՝ մեքենաշինությունից, մեկ՝ կենսաբանությունից, մեկ՝ լեզվաբանությունից: Պատմագիտական աշխատանքի մրցանակը շահել է ԵՊՀ ուսանող Արտակ Մովսիսյանը:

Վերջում պրն. Պասկեւիչյանը հաղորդեց, որ 200 հազ. դոլարի սարքավորում հիմնադրամը տրամադրելու է հեռուստատեսվարչությանը, իսկ ինչ վերաբերում է հանրապետությունում լույս տեսնող որեւէ թերթի ֆինանսավորմանը, նա նշեց, որ դա բացառվում է: ■

ՀԱԿԻՐՃ

Տուն կառուցողը տունը կդառնի

ՍՊԻՏԱԿ, 26 ՅՈՒՆՎԱՐԻ (ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ): ԼԵՎԻԿ ԱՄԻՐԲԵԿՅԱՆ: Կարնաջուր գյուղը նույնպես ավերվեց երկրաշարժից, բազում հոգեր դառնացնելով բնակիչներին: Մարդիկ սկսեցին կառուցել նոր գյուղ: Բայց Արցախ աշխարհին պարտադրված կռիվը երիտասարդներին երկնտելու ժամանակ էլ չտվեց: Տղաները, կիսատ թողնելով շինարարությունը, կամավորական խմբով զինվորագրվեցին հայրենակիցների անկախության պայքարին: Երբեմն-երբեմն վերադառնալով գյուղ, նրանք շարունակում են կառուցել իրենց տունը: Արցախյան ազատամարտի առաջին օրերից մինչեւ այժմ Միհրդատ Ոսկանյանը եւ շինարար է, եւ զինվոր ու դեռ չի ավարտել իր տան կառուցումը: Կարեւորը, ասում է նա, արդար պայքարը հաջողությամբ ավարտելն է:

Նույն կարծիքին է Միհրդատի ընկերը՝ Վանիկ Սմբատյանը: Բազմաթիվ թեժ մարտերի անմիջական մասնակիցը հավատում է հաղթանակին. «Ափսոս, ասում է նա, որ բաղձալի պահը չի տեսնի մեր ընկերը՝ Սողոմոն Սեյրանյանը»: Սողոմոնը զոհվեց մարտերից մեկում: Այսօր գյուղի միջնակարգ դպրոցը իր անունն է կրում, եւ կրթօջախում արիության դասեր են առնում ազատամարտի պատանի հայրենակիցները... Հազար անգամ ճիշտ են Միհրդատը, Վանիկը, մյուս կարնաջուրցիները՝ տուն կառուցողը տունը կդառնի...

Բուլղարահայության միասնական օգնությունը

Հունվարի 19-ին Հայաստան հասավ բուլղարահայության հանգանակած օգնությունը, որը տեղ հասցրեց ՀՕՄ Բուլղարիայի շրջանային վարչության փոխատենապետ Նորա Բաքիկյանը: Օգնությունն այս անգամ դրամական էր եւ նախատեսված էր Երեւանի Յավորովի (բուլղար բանաստեղծ) անվան միջնակարգ դպրոցի կարիքները հոգալու համար: Դպրոցի ուսուցչական կազմին (129 հոգի) բաշխվեց յուրաքանչյուրին հիսունական դոլար, եւ քանի որ դպրոցի ղեկավարությունը միջոցառումներ էր ձեռնարկել մյուս կարիքները սեփական ուժերով հոգալու ուղղությամբ, որոշվեց մնացած գումարը բաշխել հանրապետության մի քանի հեռավոր գյուղերի ուսուցիչներին: Թալինի շրջանի Իրինդ եւ Վերին Սասնաշեն գյուղերի ուսուցիչները ստացան 2000-ական դրամ, Վերին Բազմաբերդի բոլոր ընտանիքները՝ 500-ական: Ընդհանուր առմամբ օգնությունը կազմում էր մոտ 9000 ամերիկյան դոլար:

Իհարկե, այս ամենը կաթիլ է ծովում եւ ոչ մի կերպ չի կարող թեթեւացնել Հայաստանի ուսուցիչների սոցիալական վիճակը (եթե նույնիսկ համարենք, որ մարդասիրական օգնությամբ հնարավոր է դա անել): Սակայն երկու հանգամանք կարեւորում են այս օգնությունը. նախ առաջին անգամ օգնությունը հանգանակվեց եւ տեղ հասցվեց համայնքի միացյալ ուժերով՝ անկախ կուսակցական պատկանելությունից, իսկ դա արդեն իսկ դրական երեւույթ է, եւ երկրորդ՝ բուլղարահայությունն ինքն այսօր բավականին ծանր վիճակում է այդ երկրում տիրող տնտեսական անկայունության եւ գործազրկության աճի պատճառով, ինչն ավելի է բարձրացնում օգնության արժեքը: Հուսանք, որ այս օրինակը վարակիչ կդառնա, եւ այսուհետեւ սփյուռքահայ համայնքները կգործեն ավելի համախմբված ոչ միայն հանգանակությունների, այլեւ մնացած բոլոր հարցերում: ■

ԹՈՒՐՔԻԱ

Զինված հարձակումներ հայկական եկեղեցիների դեմ

Պոլսի «Մարմարա» օրաթերթի հունվարի 5-ի համարից տեղեկանում ենք, թե հունվարի 3-ին, գիշերը, նույն քաղաքի Քենեդի պողոտայի վրա գտնվող Նարլըգափուի Հայոց եկեղեցին անծանոթների կողմից հարձակման է ենթարկվել: Հարձակվողները խորտակել են եկեղեցու մուտքի դռան մարմարյա քարիքները: Նախորդ օրն էլ, ինչպես վկայում է թերթը, նույն եկեղեցու վրա անծանոթներ հրազենից կրակ են բացել, որի հետեւանքով փշրվել են եկեղեցու արահի ապակիները:

Եկեղեցու թաղական խորհրդի ատենապետ Ղազարոս Չեքինեկյանը եւ անդամ Ավետիս Արզումանյանը հայտնել են, թե այս եկեղեցին վերջին մեկ տարում մոտավորապես 10 անգամ հարձակման է ենթարկվել, սակայն առաջին անգամն է, որ զինված հարձակում է կատարվում:

Թուրքիայի հայոց պատրիարք Գարեգին արք. Գազանճյանը, հայտնում է թերթը, հունվարի 4-ին այցելել է եկեղեցի՝ անձամբ ծանոթանալու վնասներին: Պատրիարքը կուսակալ Հայրի Կոզաքչիօղլուից գրավոր պահանջել է, որպեսզի Պոլսի հայկական 33 եկեղեցիների անվտանգությունն ապահովվի:

Այս առթիվ հայտնենք նաեւ, թե թուրքական «Ջումհուրիյեթ» թերթի հունվարի 2-ի համարում Հայոց պատրիարքական փոխանորդ Մեսրոպ արք. Մութաֆյանի հետ կայացված հարցազրույցում, պատասխանելով թղթակցի հարցերին, արքեպիսկոպոսը բողոքում է, որ Պոլսում ավելի քան 12 հայկական եկեղեցիներ են վերջին ժամանակներում հարձակման ենթարկվել, մինչ Սկյուտարի հայկական վարժարաններից մեկի ապակիներն անընդհատ փշրվում են ենթարկվում: Պատրիարքարանը, ասում է արքեպիսկոպոսը, շարունակ հեռախոսազանգեր է ստանում անծանոթներից, որոնք սպառնում են «շուտով պիտի սպանվեք, պիտի բնաջնջվեք»: «Այս բոլորը մեզ անհանգստացնում է», ասում է Մեսրոպ արքեպիսկոպոսը:

Հիշեցնենք, թե վերջին տարիներին, հատկապես ղարաբաղյան հակամարտության հետ կապված, թուրքական մամուլում, կուսակցական-պետական որոշ պատասխանատուների հայտարարություններում եւ, հետեւաբար, հասարակական մակարդակում սպառնալից տրամադրություններ են նորից հնչում Թուրքիայի հայ համայնքի եւ նրա հաստատությունների դեմ: Նոյեմբերին կրթական նախարարությունը որոշում էր կայացրել հայկական դպրոցներում հայերենի դասավանդումն արգելելու ուղղությամբ, որը, բարեբախտաբար, բազմաթիվ դիմումներից հետո հետս կոչվեց: ■

ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան Դ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
ֆաքս 562941, տելեքս 243266 CPIRI SU
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 581841
Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863
Ոճը եւ տառաձեւերը ՊԱՎԵԼ ՊԱԼԱՔԵԱՆԻ
Apple Macintosh
համակարգչային շարուածքը
«Ազգ» թերթի
Azg
armenian daily
LIBERAL DEMOCRATIC NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010
Published in U.S.A. by AZG Publishing Co.,
22122 Sherman Way, Suite 203, Canoga Park,
CA 91303, Call (818) 598-0423 Fax:
(818)340-9819 for subscription rates.
Publisher - Հրատարակիչ
Dr. Krikor Krikorian -
Դոկտ. Գրիգոր Գրիգորեան
Executive Director - Տնօրէն
Vartan Karaoghlanian -
Վարդան Գարաօղլանեան
Production Manager -
Raffi Shoubookian
Արտադրութիւն
Րաֆֆի Շուպուքեան
«ԱԶԳ» օրաթերթը հաղորդվում է ԱՄՆ
«ԱՐՄԻՆԿՈ» ՍՊԸ-ի համակարգչային կապով
Հեռախոս 7-8852-281425,
ֆաքս 7-8852-285082
E-MAIL INTERNET: ROOT.
YEREVAN @ REX. IASNET. COM

digitised by A.R.A.R.@

ԱԴՐԲԵՋԱՆ

Էհթիբար Մամեդովն արդարացվեց, ո՞վ է իսկական մեղավորը

ԲԱՔՈՒ, 26 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՄՆԱՐՔ: Հունվարի 24-ին Ադրբեջանի Գերագույն դատարանն արդարացրեց Ազգային անկախության կուսակցության ղեկավար Էհթիբար Մամեդովին, որին մեղադրում էին 1990 թ. հունվարի 20-ի ողբերգությանը մեղսակից լինելու մեջ: Հունվարյան դեպքերից հետո նա մեկնել էր Մոսկվա, որտեղ նրան ձերբակալել էին ԽՍՀՄ ՊԱԿ-ի աշխատակիցները եւ բանտում պահել մինչեւ հոկտեմբերի վերջը: Այնուհետեւ հանրության ճնշման ներքո Ադրբեջանի ղեկավարությունը Մամեդովին փոխադրել էր Բաքու: Այնտեղ դատավարությունը կասեցվել էր Մամեդովի ժողովրդական պատգամավոր ընտրվելու կապակցությամբ:

Մամեդովը հունվարի 25-ին մամլո ասուլիսում հայտարարեց հունվարի 20-ի դեպքերի հետաքննության շարունակման եւ իսկական մեղավորների բացահայտման օգտին: Այդ նպատակով երկրում պետք է անցկացվեն խորհրդարանային ընտրություններ եւ իշխանությունների իրական բաժանում:

Մյուս կողմից, Ադրբեջանի խորհրդարանային շրջանակների տեղեկությունների համաձայն, ԳԽ հանձնաժողովներում կասկածի տակ են առնվում պաշտոնական տվյալները, որոնց համաձայն, 1990 թ. հունվարին զոհվել է 131 բաքվեցի: Ինչպես հունվարի 25-ին լրագրողներին հայտարարեց հունվարի 20-ի զոհերի բաղման հանձնախմբի նախագահ Գուդրաթ Աբդուլսալիմզադեն, հանձնախմբի հետաքննությունը թույլ է տալիս խոսել մոտ 400 սպանվածների մասին: Պատգամավորի կարծիքով, ժամանակին իշխանությունները ճնշում են գործադրել հանձնախմբի վրա եւ նվազեցրել զոհերի թիվը:

Շարունակելով 1990-ի Բաքվի հունվարյան իրադարձությունների թեման, Սնարքը մեջ է բերում մի այլ կարծիք:

«Բաքվի 1990 թ. հունվարյան ողբերգական իրադարձությունները նախկին ԽՍՀՄ ՊԱԿ-ի պատրաստած եւ կենսագործած քաղաքական միջոցառումն էին», «Ազատություն» ռադիոկայանի ադրբեջանական ծառայության թղթակցին հայտարարեց Ադրբեջանի սոցիալ-դեմոկրատական կուսակցության ղեկավար Արազ Ալիզադեն: Իր հերթին ՊԱԿ-ը, նրա խոսքերով, այդպիսի ողբերգության սցենարը գրել էր ԽՄԿԿ կենտկոմի, դրա քաղբյուրոյի եւ անձամբ Միխայիլ Գորբաչովի անմիջական ղեկավարությամբ:

Ալիզադեի կարծիքով, այդ դեպքերի պատճառն այն էր, որ ՊԱԿ-ին հաջողվել էր ամեն ինչ անել, որպեսզի Ադրբեջանում ազգային-ազատագրական շարժումը գլխավորեն ոչ թե խելական ժողովրդավարները, այլ արմատականները: Եւ դա պատահական չէ, քանզի արմատականությունը, Ալիզադեի կարծիքով, ժողովրդին միշտ բերում է դեպի անդունդ եւ արյունահեղություն:

«Օրինակ, երբ Ռուսաստանը չղեկավարեր արմատական Ելցինը, ապա այդ երկրի խորհրդարանը չէր փորձի պետական հեղաշրջում կատարել», ընդգծեց Արազ Ալիզադեն:

Հատկանշական է, որ Ադրբեջանի քաղաքական դեմքերից ոչ մեկը քաղաքական

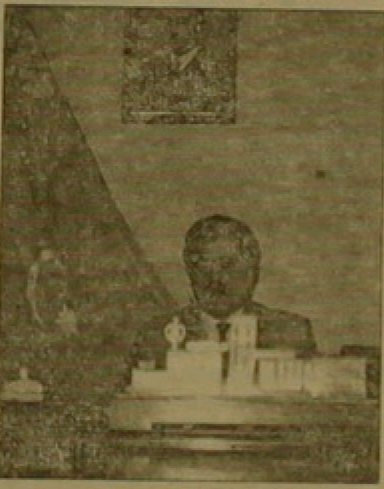

ցություն չունեցավ հիշելու Բաքվի հունվարյան ողբերգական դեպքերի իրական զոհերին` հայերին:

Մյուս կողմից, Ադրբեջանի ՆԳՆ հաղորդման համաձայն, հունվարի 21-ին Բայրամլի քաղաքի ոստիկանության բաժնի պետ Արուլֆազ Ղասիմովն իր աշխատասենյակում սպանվել է հրազենի մի քանի կրակոցով: Հանցագործը հեռանալիս նաեւ ծանր վիրավորել է կրտսեր սերժանտ Շահմար Ասկերովին:

Օպերատիվ միջոցառումների շնորհիվ հանցագործը նույն օրն իսկ ձերբակալվել է: Դա Աղսուի շրջանի Գարագաշլի գյուղում ծնված Աֆլաթուն Հաջիեւն է: Հանցագործից առգրավվել են Կալաշնիկով ավտոմատ, Մակարով ատրճանակ եւ մեկ նռնակ: Ադրբեջանում սղառողական զամբյուղը թանկացել է 8 անգամ

Մինչդեռ հակառակ քաղաքական իրադարձությունների, կյանքը թանկանում է: Ադրբեջանում 1993 թ. նվազագույն սղառողական զամբյուղի արժեքն աճել է 8 անգամ: Պետվիճակագրի տվյալներով, դեկտեմբերին այն արժեր 8106,8 մանաթ: 1993 թ. նոյեմբերի համեմատությամբ այն թանկացել էր 2737,2 մանաթով: Սակայն 1993 թ. բանվորների ու ծառայողների միջին աշխատավարձն ավելացել էր միայն 4,9 անգամ, իսկ նվազագույն աշխատավարձը` 3,6 անգամ: Դեկտեմբերին միջին աշխատավարձը կազմում էր 4300 մանաթ, իսկ նվազագույնը` 900 մանաթ:

Դրա հետ մեկտեղ Ադրբեջանում պահպանվում է կանխիկ դրամի մեծ պակասը: Այդ պատճառով 1994 թ. առաջին եռամսյակում բնակչությանն աշխատավարձ կտրվի միայն մարտին:

Ինչպես հայտնեցին ազգային բանկում, դրամական ճգնաժամի պատճառն արտահոսանում նոր դրամանիշերի պատվերի ուշացումն է: Կանխիկ դրամի ներքական քանակությունն սպասվում է եկող տարվա մարտից ոչ շուտ:

Ադրբեջանի պետական նավթային ընկերությունում շարունակվում է կառավարման կառուցվածքի վերակազմակերպումը: Ընկերության նախագահ Նաթիկ Ալիեւը երկու օր առաջ ազգային հեռուստատեսությամբ հայտարարեց, որ 12 գլխավոր վարչությունից բաղկացած նախկին կառույցը «կիսագործառական եւ կիսատարածքային բնույթ էր կրում»:

Նախագահի խոսքերով, ներկայումս պետք է լուծվեն ոչ թե ռազմավարական, այլ արտադրական խնդիրներ: «Գլխավոր խնդիրը նավթի արտադրությունն է, որը բյուջեի գոյացման եւ տարադրամի պաշարների համալրման հիմնական աղբյուրն է», ասաց Ալիեւը:

Վերակազմակերպումն ուղղված է երկու ճյուղերի` նավթի արտադրության ու վերամշակման վերելքին: 12 վարչությունների փոխարեն ստեղծվում են 8 միավորումներ, որոնք կզբաղվեն նավթի հետախուզմամբ, արտադրությամբ, վերամշակմամբ, փոխադրմամբ: Ալիեւը նաեւ նշեց, որ նախկին կառույցը չէր համապատասխանում օրվա պահանջներին` ազատորեն շուկա դուրս գալուն եւ օտարերկրյա ներդրումների ներգրավմանը:

ՀԱՄԱՌՈՏ

ՂՐԻՄ

Յալթայի փարոսը մարել է

ՅԱԼԹԱ, 26 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՍՆԱՐՔ: 120 տարվա անընդմեջ աշխատանքից հետո մարել է Յալթայի փարոսը, սղառվել են պահեստամասերը եւ մարտկոցները: Բանն այն է, որ Սեւծովյան նավատորմի բաժանումից հետո հարց էր ծագել, թե ով է ֆինանսավորելու նավատորմի ջրագրական ծառայությունը, որը վերահսկում է Սեւ եւ Ազովի ծովերի փարոսները: Ռուսաստանը պահանջում է Ուկրաինայի բաժնեհասային մասնակցություն: Սակայն վերջինս բազմաթիվ նամակներին ու դիմումներին պատասխանել էր, թե մտադիր է ստեղծել սեփական ծառայություն:

ՎԻԼՆՅՈՒՍ

Լիտվան ընդհատել է մսի ներմուծումը

ՎԻԼՆՅՈՒՍ, 26 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՍՆԱՐՔ: Լիտվան ընդհատել է խոզի եւ թռչնի մսի ներմուծումը Հոլանդիայից, Բելգիայից, Ավստրիայից, Բուլղարիայից, Խորվաթիայից, Լեհաստանից, Սլովակիայից, Գերմանիայից եւ Սլովենիայից: Այդ երկրներում տարածվել է անասունների ու թռչունների վտանգավոր հիվանդություն:

ԼԱՏՎԻԱ

Արժեթղթերի տերերի միություն

ՌԻԳԱ, 25 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՍՆԱՐՔ: Ստեղծվել է Լատվիական արժեթղթերի շուկայի մասնակիցների միություն: Նոր կառույցը մտադիր է վերլուծել եւ տարածել համապատասխան տեղեկություններ, անցկացնել արժեթղթերի անվտանգության փորձաքննություն, ինչպես նաեւ թողարկողների վերաբերյալ տվյալների զետեղարան ստեղծել: Միությունը կզբաղվի արժեթղթերի հանրապետական շուկայի բարոյագիտական օրենսգրքի կազմմամբ եւ այդ բնագավառում օրենսդրական ու իրահանգիչ ակտերի նախագծերի մշակմամբ:

ԻՐԱՆ

Խորհրդակցություն Թեհրանում

ԹԵՀՐԱՆ, 26 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ: Թեհրանում բացվեց 10 երկրներ (Իրան, Թուրքիա, Պակիստան, Աֆղանստան, Ադրբեջան, Ղազախստան, Թուրքմենստան, Կըրգըզստան, Տաջիկստան եւ Ուզբեկստան) միավորող Տնտեսական համագործակցության կազմակերպության արտաքին գործերի նախարարների խորհրդակցություն: Բացման ժամանակ Իրանի նախագահ Հաշեմի Ռաֆսանջանին կոչ արեց խորացնել համագործակցությունը, որը «անխուսափելիորեն կհանգեցնի Արեւմուտքից տնտեսական կախման թուլացմանը, շրջանում կթուլացնի քաղաքական լարվածությունը եւ զինված դիմակայությունը»: ■

ԱԴՐԲԵՋԱՆ

Ինչո՞ւ հետաձգվեց Բաքվում կայանալիք թյուրքական գագաթաժողովը

ԼՈՆԴՈՆ, 25 ՀՈՒՆՎԱՐ, BBC, AGBU-AIS: «Թրքիշ դեյլի նյուզ» թերթը հունվարի 19-ի համարում մեկնաբանել է Բաքվում կայանալիք թուրքական երկրների տարեկան գագաթաժողովի անակնկալ հետաձգումը, գրելով, թե այդ փաստը տեղիք է տվել այն պնդումներին, թե թուրքական պետությունները զգույշ են ԱՊՀ անդամ մեկ այլ երկրի` Հայաստանի դեմ հօգուտ Ադրբեջանի դիրքորոշված չերեւալու հարցում: Մինչ Թուրքիան եւ Ադրբեջանը ներողություն էին հանձն առել շեշտելու, թե գագաթաժողովն ուղղված չէր որեւէ երկրի դեմ, սակայն նրանք երկուսն էլ չէին թաքցնում հայկական հարձակումները դատապարտելու մասին գագաթաժողովից հայտարարություն կորզելու մասին իրենց ցանկությունը:

Գագաթաժողովից դեռ 2 օր առաջ, Անկարայում Ադրբեջանի դեսպան Մեհմեթ Նովրուզօղլի Ալիեւը քննադատել էր մասնակից երկրներից Թուրքմենստանին` «Հայաստանին բնական գազ մատակարարելու համար», ինչը, նրա կարծիքով, «ռազմավարական կարեւոր նշանակություն ունի եւ չի համապատասխանում եղբայրության սկզբունքներին»: Հակառակ Ալիեւի հետեւողական հայտարարություններին, թե իրենք «ճնշում չեն բանեցնելու որեւէ երկրի վրա, որպեսզի դատապարտի Հայաստանին», այնուհանդերձ, նա շեշտել էր, թե նրանց «խղճի պարտքն էր մի բան անել, երբ մի ուրիշ երկիր մորթում է իրենց եղբորը»:

Ուրիշներ պնդում են, թե հետաձգումը արդյունքն էր Ռուսաստանի արտգործնախարարի ու նրա հայ եւ ադրբեջանցի գործընկերների միջեւ կայանալիք հանդիպումից առաջ «բացասական մթնոլորտ» չստեղծելու մտահոգության: Մինչդեռ թուրքական ուրիշ պաշտոնատարներ պնդում են, թե Բաքուն չէր կարողացել գագաթաժողովի համար անհրաժեշտ հաղորդակցության եւ այլ հարմարությունների պայմաններ ստեղծել:

Ուրիշներ հիշեցնում են, որ հետաձգումը վերահաստատում է թուրքական մյուս հանրապետություններից Ադրբեջանի մեկուսացման փաստը, ինչը հատկապես նկատելի էր Էլչիբեյի նախագահության ժամանակաշրջանում: «Էլչիբեյի նախագահության ամբողջ ընթացքում, ասել է թուրք դիվանագետներից մեկը, Կենտրոնական Ասիայի որեւէ երկրի ղեկավար չի այցելել Բաքու, եւ նախագահ Ալիեւը, թեեւ փորձում է ավելի լավ հարաբերություններ մշակել այդ երկրների հետ, ըստ երեւույթին ի վիճակի չէ վերջ տալու այդ մեկուսացմանը»:

Նույն առթիվ Լոնդոնից «Կանալ-6» հեռուստածրագիրը ենթադրել է տվել, թե թուրքական երկրների գագաթաժողովի նկատմամբ Ռուսաստանի անհանգստությունն է հնարավոր պատճառն այդ հետաձգման: ■

ՎՐԱՍՏԱՆ

Չվիադականների հացադուլ Թբիլիսիում

ԹԲԻԼԻՍԻ, 26 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՍՆԱՐՔ: Ինչպես հայտնի է, հունվարի 24-ին Զվիադ Գամսախուրդիայի կողմնակից 12 կին եւ 4 տղամարդ Վրաստանի խորհրդարանի շենքի մոտ հացադուլ էին հայտարարել եւ փորձել էին փակել Ռուսթավելու պողոտայի երթեւեկությունը: Անցորդներին առաջարկելով միանալ իրենց եւ աջակցություն չգտնելով, ձեռնարկման մասնակիցները սկսեցին վիրավորել ոստիկաններին, որոնք արագորեն կարգուկանոն հաստատեցին: Այս կապակցությամբ գնդապետ Ռեւազ Ճանտուրիան հայտարարեց. «Տվյալ

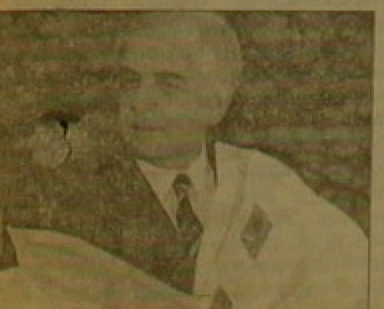

փաստը համարում եմ սադրանք, որի նպատակն է իրավապահ մարմիններին ստիպել խիստ միջոցներ ձեռնարկել նախկին նախագահին սզացողների նկատմամբ եւ նրանց ներկայացնել որպես տառապյալներ»:

Միաժամանակ հաղորդվում է, որ վերջին 10 օրում Վրաստանի ներքին գործերի եւ ոստիկանության համատեղ գործողությունների շնորհիվ զինաթափվել է զվիադականների 4 խմբավորում` ընդամենը 30 մարդ: Տեղաբնակների աջակցությամբ ձերբակալվել է նաեւ նրանց պարագլուխներից մեկը` Իգոր Թոլորդավան: Արեւմտյան Վրաստանում եւ Զուգդիդի ու Ցալենջիխայի մերձակա անտառներում հաստատված զվիադականների հիմնական կազմավորումները փաստորեն ոչնչացված են: Զվիադականների մեջ տարածված է այն կարծիքը, թե այդ գործողություններից մեկի ժամանակ էլ հենց սպանվել է Զվիադ Գամսախուրդիան, որը ոչ մի ռազմ չէր հեռանում հիշյալ տարածքից:

Մինչդեռ քայքայումը, ինչպես հիմա ընդունված է ասել, վերակառուցումը, ի թիվս նախկին խորհրդային այլ երկրների, այստեղ նույնպես շարունակվում է: Մոտ ժամանակներս Վրաստանում կտրվեն սեփականաշնորհման չեկեր: Ինչպես ցույց են տալիս «Սվոբոդնայա Գրուզիա» թերթում հրապարակված սոցիոլոգիական հարցման արդյունքները, բնակչության 33 տոկոսն արդեն հաստատ որոշել է դրանք ներդնել ինվեստիցիոն ֆոնդերում, 7 տոկոսը` փոխանակել ձեռնարկությունների բաժնետոմսերի հետ, 5 տոկոսը` անմիջապես վաճառել: Սեփական վաուչերների ճակատագիրը չի որոշել բնակչության 30 տոկոսը, իսկ 5 բնակչից մեկը առհասարակ չի պատկերացնում, թե դա ինչ է: ■

airtours

ՏԻԿՆԱՅՔ ԵՎ ՊԱՐՈՆԱՅՔ

Փետրվարի 7-ին եւ ամեն երեքշաբթի «ԷՅՐ ՏՈՒՐՍ» ֆիրման կազմակերպում է ուղիղ ավիաչվերթներ ԵՐԵՎԱՆ-ԿՐԱԿՈՎ (Լեհաստան):

Հյուրանոց, նախաճաշ, տրանսպորտային սպասարկում ԿՐԱԿՈՎՈՒՄ:

Ծանկացողների համար ֆիրման կազմակերպում է 3 օրյա եւ մեկ շաբաթյա ուղեւորություն (ավտոբուսով) Կրակովից Բրատիսլավա (Սլովակիա)

ՀԱՍՑԵՆ` ՊՈՒՇԿԻՆԻ 43, ՀԵՌ. 53.05.11, 53.39.22:

ARINA

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

հրատապ

1993 թ. ապրիլից սկսած հաջողվել է Նովոռոսիյսկ-Բաթում-Հայաստան գծով ԱՄՆ-ից բերել 75 հազար տոննա մազութ: Հաջողվել է նաեւ Եվրոպական համայնքից ձեռք բերել 10 մլն դոլարի օժանդակություն՝ 100 հազար տոննա մազութ գնելու եւ այն տեղափոխելու համար: Ընդ որում, 20 հազարն արդեն հասցվել է Հայաստան, 35 հազարը գտնվում է Բաթումում: Այնտեղ է գտնվում նաեւ 45 հազար տոննա ամերիկյան նավթի (ընդհանուր արժեքը 15 մլն դոլար) առաջին 5 հազար տոննան: Ինչ վերաբերում է գազին, ապա պրն.

Շարունակվում է նաեւ Հրազդանի ՊԸԷԿ-ի հինգերորդ բլոկի շինարարությունը, որը մեզ հնարավորություն կտա ձեռք բերել 300 մեգավատ հզորություն: Սակայն, քանի որ ՊԸԷԿ-ն աշխատում է ավանդական վառելիքով (մազութ եւ գազ), ուստի հասկանալի է, որ հինգերորդ բլոկի շինարարությունը կավելացնի Հայաստանի միայն տեսական հնարավորությունները:

Վառելիքի նոր աղբյուրներ

Արդեն մեկ տարի է, ինչ գոյություն ունի նախնական պայմանավոր-

կառավարությունը Հայաստանին է տրամադրել անվճար, պետք է տեղ հասներ դեռեւս նոյեմբերին, սակայն առ այսօր տեղ չի հասել: Պրն. Թաշճյանը տեղեկացնում է, թե գործերն առաջ տանելու համար անհրաժեշտ է 10-15 մլն դոլար, սակայն առ այսօր առկա է միայն 5,5 մլնը (2,5-ը տրամադրել է ամերիկյան կառավարությունը, 2-ը՝ Հունաստանի կառավարությունը, 1-ը հանգանակվել է): Արժե այստեղ նշել, որ «Ձմեռ-94» ծրագրի իրականացման նպատակով սփյուռքահայությունից հանգանակվել է 21 մլն դոլար, որով պետք է մազութ գնվի: Սակայն

Հունվարի 21-ին ՀՕՄԿ Հանրապետական վարչության գրասենյակում կայացած տնտեսական-քաղաքական ճնարկումների ընթացքում հանդես գալով ընդարձակ ելույթով՝ պետնախարար Սեպուհ Թաշճյանն անդրադարձավ հանրապետության էներգետիկ վիճակին, 1993 թ. կատարված աշխատանքներին եւ հեռանկարային ծրագրերին: Այսպես, ըստ պետնախարարի, չնայած փաստացի պատերազմական վիճակին, 1993 թ. Հայաստանի էներգետիկ վիճակն ավելի բարվոք էր, քան նախորդ տարի, թեեւ հաջողվեց ձեռք բերել վառելիքի նախատեսված քանակի ընդամենը 30 տոկոսը, այդ թվում գազի՝ 23, նավթի՝ 40 եւ մազութի՝ 30 տոկոսը: 1993 թ. արտադրվել է էլեկտրաէներգիայի նախատեսված քանակի 68 տոկոսը՝ 6,2 մլրդ կվտ. ժամ:

ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

Էներգետիկա. օրվա խնդիրներ եւ հեռանկարային ծրագրեր

ԱՐՄԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

Թաշճյանը տեղեկացրեց, որ հունվարի 20-ին վերջապես շրջանցիկ ճանապարհով Հայաստան մտավ գազ՝ օրական ընդամենը 1 մլն խորանարդ մետր ծավալով:

Խնայողություն

Իրավիճակի բարելավմանն ուղղված միջոցառումներից մեկը խնայողությունն է, որի ուղղությամբ, պետնախարարի խոսքերով, լուրջ աշխատանքներ են տարվում: Արդեն 6 ամիս է, ինչ Հայաստանում աշխատում են արտասահմանյան մասնագետներ 3 հիմնական ուղղություններով. էլեկտրաէներգիա արտադրող ձեռնարկություններում արդյունավետության բարձրացում, խոշոր գործարանների արդյունավետության մեծացում եւ ժողովրդի շրջանում խնայողության անհրաժեշտության քարոզում: Ըստ պետնախարարի, խնայողության անհրաժեշտությունն ավելի լավ կըմբռնվի մարդկանց կողմից, երբ էլեկտրաէներգիայի սակագները հանրապետությունում հասնեն միջազգայինին (մոտ 6 սենթ, որը համարժեք է 1200 ռուբլուն): Իսկ ներկայումս բնակչության համար էլեկտրաէներգիան արժե 40 ռուբլի, այն դեպքում, երբ էներգիայի ինքնարժեքը Հայաստանում մի փոքր բարձր է միջազգայինից: Տեսականորեն այս ամենը գուցե եւ արդարացված է, սակայն անհնար է պատկերացնել, թե ամսական 110 դրամ ստացող թոշակառուներն ինչպես են «հարմարվելու» միջազգային գներին: Ինչեւէ:

Ներքին ռեսուրսներ

Ըստ պրն. Թաշճյանի, Հայաստանի հիդրոպաշարները լրիվ չեն օգտագործված, եւ հնարավորություն կա մոտ 300 մեգավատ հզորությամբ նոր հիդրոպաշարներ օգտագործելու: Այսօր արդեն վերականգնվում են մի շարք հիդրոէլեկտրակայաններ, եւս 15 նման կայանների համար կան թույլտվություններ, ըստ որոնց առանձին կազմակերպություններ կամ անհատներ իրավունք ունեն կառուցել հիդրոէլեկտրակայաններ եւ էներգիան վաճառել էներգետիկայի նախարարությանը: Եվ այնուամենայնիվ, այս ասպարեզում հնարավորությունները մեծ չեն՝ առաջիկա մի քանի տարիների ընթացքում հնարավոր կլինի լրացուցիչ ստանալ ընդամենը 30-40 մեգավատ հզորություն:

գազամուղի շինարարության համար: Առայժմ լուծված չէ երկու հարց՝ ֆինանսավորման եւ վառելիքի աղբյուրի հարցերը: Պրն. Թաշճյանը հույս հայտնեց, որ առաջիկա 1-2 ամիսների ընթացքում այդ խնդիրները կհարթվեն, եւ գազամուղի շինարարության գոնե հայաստանյան

հատվածի շինարարությունը կսկսվի այս տարի: Ինքնին հասկանալի է, որ այս ծրագրերի գործունեությունը նախատեսված է խաղաղ տարիների համար, քանի որ միանգամայն ակնհայտ է, որ պատերազմի շարունակման դեպքում այդ գազամուղի ճակատագիրը հազիվ թե տարբերվի Վրաստանով Հայաստան մտնող գազամուղի ճակատագրից:

Նավթի եւ գազի որոնում

Ինչպես հայտնի է, մոտ 16 ամիս առաջ Հայաստանում սկսվեցին նավթի եւ գազի որոնման աշխատանքներ: Հրավիրվեցին ամերիկյան, ֆրանսիական եւ հունական մասնագետներ, որոնք, ուսումնասիրելով նախորդ տասնամյակների հետազոտական աշխատանքները, եկան այն եզրակացության, որ Հայաստանի ընդերքում իսկապես կան նավթի եւ գազի զգալի պաշարներ: Անցյալ տարվա մայիսին ԱՄՆ-ում Նյու Ջերսիում ստեղծվեց Հայնավթ ընկերությունը:

Նավթի եւ գազի որոնման համար անհրաժեշտ տեխնիկական սարքավորումները, որոնց արժեքը մոտ 10 մլն դոլար է, եւ որը Հունաստանի

պրն. Թաշճյանի խոսքերով, դոնորները գումար են տալիս ոչ թե հենց այնպես, այլ որեւէ կոնկրետ նպատակի համար, եւ հնարավոր չէ փոխել այդ նպատակը: Ինչեւէ: Որեւէ ծրագրի նախապատվություն տալն այլ խնդիր է: Պետնախարարը հույս հայտնեց, թե հորատող սարքերը Հայաստան կհասնեն մինչեւ ապրիլի սկիզբը:

Ատոմակայան

Հայաստանի ատոմակայանի վերագործարկման աշխատանքները բաղկացած են 3 փուլից. ստուգում, նորոգում եւ թողարկում: Առաջին փուլի աշխատանքները, որոնք սկսվել են 3 ամիս առաջ եւ կավարտվեն փետրվարի վերջին, ըստ պետնախարարի, ցույց են տալիս, որ վիճակն ավելի լավ է, քան սպասվում էր: Երկրորդ փուլը կշարունակվի 6 ամիս, երրորդ փուլը՝ 3 ամիս: Այլ կերպ ասած, եթե ամեն ինչ կանոնավոր ընթանա, ատոմակայանը կարող է վերագործարկվել 1994 թ. դեկտեմբերին:

Ընդ որում, պետնախարարը շեշտեց, թե ատոմակայանի աշխատելու դեպքում մենք կունենանք 24 ժամ լույս եւ ջերմություն (մինչդեռ այլ մասնագետների կարծիքով, ատոմակայանը միայն որոշ չափով կթեթեւացնի Հայաստանի էներգետիկ վիճակը):

Ատոմակայանի վերաբացումն առաջին հերթին տնտեսական խնդիր է, որովհետեւ դրա համար անհրաժեշտ է 70 մլն դոլար (40-ը վառելիքի, 30-ը մնացած աշխատանքների համար): Պրն. Թաշճյանը հույս հայտնեց, որ հնարավորություն կլինի վարկերի կամ մարդասիրական օգնության ձեւով Արեւմուտքից ստանալ 20-25 մլն դոլար:

Խնդիրների այս համակարգում ամենաէականը թերեւս այն է, որ մինչ սփյուռքահայությունը զգալի գումարներ է հանգանակում օրապահանջ խնդիրներ լուծելու նպատակով (որոնք, ի դեպ, հասկանալի պատճառներով էապես չեն փոխում Հայաստանի վիճակը), լուրջ եւ հեռանկարային ծրագրերի համար հանգանակված գումարները ծիծաղելիորեն խղճուկ են: Մյուս կողմից հասկանալի է, որ քանի դեռ շարունակվում է ղարաբաղյան պատերազմը, դժվար է լինելու հեռանկարային ծրագրերի ֆինանսավորում ակնկալել Արեւմուտքից:

ՕԴԱՆԱՎԱԿԱՅԱՆ

«Զվարթնոցը» զվարթանալու փորձեր է անում

ԳԱԳԻԿ ՆԱՎԱՊԵՏՅԱՆ

«Զվարթնոց» օդանավակայանի տարածքում անդորր է: Գուցե թե ավելի ճիշտ կլինի ասել՝ հարաբերական անդորր: Նախկին ուղեւորային ու առեւտրաբազարային մթնոլորտն այսօր կարծես թե աստիճանաբար տեղը զիջում է հանգստության ու անշտապողականության: Թռիչքների սակավությունն է պատճառը, թե գների սարսափազդու լինելը, դժվար է միանշանակ պատասխանել, բայց որ ավիացիոն անվտանգության ծառայության ստեղծմամբ իրադրությունը «Զվարթնոց» օդանավակայանում ներկայումս որոշակիորեն տարբերվում է նախկինից, կարելի է, թերեւս, այսպես ասած, անզեն աչքով հանրապետության օդային գլխավոր դարպասը «սանրելով»:

Օդանավակայանի միջազգային կարգավիճակ ստանալով՝ բնականաբար անհրաժեշտ էր նաեւ ապահովել միջազգային մակարդակի սպասարկում, միջազգային մնացած ստանդարտներ:

Նորաստեղծ ավիացիոն անվտանգության ծառայությունը (ԱԱԾ) դեռեւս ամբողջովին չի համապատասխանում միջազգային մակարդակին, սակայն կատարվող քայլերն աստիճանաբար հնարավորություն են ստեղծում դրա համար:

«Ներկայումս ինչքան դրական բան օդանավակայանում կատարվում է, մեր շնորհիվ է, միաժամանակ առկա բացասականի մեղքն էլ մեզ վրա է», ասում է նորաստեղծ ծառայության իրավաբան Սակար Չակրյանը: Սա եւ մեծ պատասխանատվություն է, եւ մեծ պարտավորություն:

Բայց ծառայության ներկա տեխնիկական զինվածությամբ դեռ շատ բան անել հնարավոր չէ: ԱԱԾ-ի աշխատակիցները շրջագայում եւ հերթապահում են օդանավակայանի ողջ տարածքում՝ թռիչքադաշտից մինչեւ դարպասները, իսկ նրանց միջեւ կապ ապահովելու համար անհրաժեշտ են ռադիոկապի միջոցներ, ավտոտրանսպորտ, որն ավելի կնպաստի օպերատիվության:

— Շրջելով թռիչքադաշտերով՝ հաճախ էինք հանդիպում կապույտ կամ կանաչ վերնազգեստով մարդկանց: Դրանք ավիացիոն անվտանգության ծառայության աշխատակիցներն էին, նրա տարբեր ստորաբաժանումներից: «Ինքնաթիռը հենց վայրէջք կատարեց, այդ պահից պահպանության է ընդունվում ԱԱԾ-ի պահպանության ծառայության կողմից», ներկայացնում է հերթափոխի պետ Ահարոն Վարդանյանը, որն այդ օրվա՝ ԱԱԾ-ի պատասխանատուն է: ԱԱԾ-ի պահպանության ծառայությունը վայրէջքի պահից մինչեւ թռիչքը ինքնաթիռն իր ամեն ինչով վերցնում է հսկողության եւ պահպանության տակ ու պատասխանատու է դրա համար: Թռիչքային տարածք մտնելու իրավունք չունեցողներն այլեւս առաջվա նման չեն կարող ազատ անցուդարձ անել այնտեղ: Ի հետեւանս նաեւ դրա, ինչպես ԱԱԾ-ի իրավաբանը նշեց, օդանավակայանից նավթի գողության դեպքերը, որոնք մի ժամանակ հարյուրավոր եւ ավելի լիտրերով էին կատարվում, սկսում են հիշողություն դառնալ:

— Մաքսատան դարպասներից դուրս եկող բեռնատարները ԱԱԾ-ի աշխատակիցների կողմից ստուգման էին ենթարկվում ոչ միայն թղթով, քանզի նավթը օդակայանից թղթով չէ, որ գողացվում է: Խմբված բեռնատարներից անշուշտ շատերի սրտովը չէր, որ օդակայանում կարգուկանոնի հաստատման են ձեռնամուխ եղել, որն, ինչ խոսք, շատերի «գործին է խփում»:

«Մենք հսկում ենք, որ ուղեւորը, լինի դա արտասահմանցի, թե տեղացի, հանգիստ խղճով իր իրերը հանձնի եւ համոզված լինի, որ դրանք ինքնաթիռում կլինեն, եւ տեղ հասնելով, ինքը կստանա դրանք: Նույնը եւ հակառակը»:

«Մեր հսկողությամբ բեռները ինքնաթիռից բարձվելով մեքենային՝ դուրս են բերվում օդանավակայանի տարածքից, որից հետո պատասխանատուն արդեն բեռի տերն է (խոսքը կոմերցանտների հանրապետություն ներկրած բեռի մասին է եւ ընդհանրապես)»:

Բռնաշորթումը... որպես այդպիսին օդակայանում, համենայն դեպս, ըստ ԱԱԾ-ից մեզ տրված հավաստիացումների, ներկայումս գոյություն չունի, քանզի իրենք հսկում են բեռների ստացումը եւ տեղ հասցնելը օդակայանի տարածքում: Իսկ օդային բռնաշորթումը... թեեւ ոչ պաշտոնապես, բայց շատերի ականջին են անշուշտ հասել օդ-երկիր բանակցությունների մասին զրույցները, երբ հանրապետություն որեւէ սննդամթերք կամ որեւէ «արժանավոր» այլ բան բերող ինքնաթիռից դեռ օդանավակայանի տարածքում վայրէջք չկատարած, սիրված բանակցություններ էին վարում վայրէջք խնդրելու համար, որի համար պետք էր նախօրոք, օդից խոսեցնել, ասենք, մի քանի արկղ ձու կամ որեւէ այլ բան:

«Մենք թեեւ չենք վերահսկում (դեռ հնարավորություն չունենք) օդային բռնաշորթություններին, բայց քանի որ հսկում ենք բեռները ինքնաթիռից մինչեւ օդակայանի տարածքից դուրս տանելը, ուստի եւ կարող ենք բացառել օդային ռեկետիրներին իրենց «որսին» այդ կերպ տեր դառնալու հնարավորությունը:

Նախատեսվում է, որ տեխնիկական հագեցվածությունից հետո ԱԱԾ-ն հնարավորություն կունենա ունկնդրել օդ-երկիր օդակայանային խոսակցությունները, որոնք ինքնին արդեն հնարավոր կդարձնեն հսկել նաեւ օդային բռնաշորթումը:

Մինչեւ ԱԱԾ-ի ստեղծելը օդանավակայանի տարածքում գործում էին մաքսային ծառայությունը եւ միլիցիան: Այս ծառայությունները ԱԱԾ-ի ստեղծումից հետո իրենց դերերի մեջ որեւէ փոփոխություն չեն կրել, եւ ոչ էլ ԱԱԾ-ն է իր վրա վերցրել նրանց դերերը:

«Մենք վերահսկում ենք օդակայանի տարածքում գործող ծառայությունների գործունեությունը, անօրինականությունների հայտնաբերման դեպքում, օրինակ, մաքսային ծառայության աշխատակցի հետ կապված, գրվում է բացատրություն, ակտ կազմվում եւ ներկայացվում համապատասխան մարմնին»:

Անվտանգության ապահովման ծագած խնդիրները լուծվում են ԱԱԾ-ի կողմից: Իսկ եթե այն պարունակում է հանցագործության տարրեր, ապա գործը հանձնվում է իրավապահ մարմիններին: Սա, ըստ էության, ինչ-որ տեղ արգելակող գործոն է ավիացիոն անվտանգության ծառայության աշխատանքի մեջ. անհրաժեշտ է, որ ԱԱԾ-ը ունենա նաեւ նախաքննչական եւ քննչական դերեր, որոնք ավելի լիարժեք կդարձնեն օդակայանի անվտանգության ապահովմանն ուղղված նրա գործունեությունը: Իսկ որ ԱԱԾ-ին ավելի լայն լիազորություններ պետք է տրվեն, դատեք ինքներդ. «Կարելի՞ է ասել, որ այսօր օդանավակայանում քաղաքացին իրեն լիարժեք անվտանգ կարող է զգալ»: «Քանի դեռ օդակայանի շենքում մենք միայն վերահսկող ենք, ոչ: Որովհետեւ այնտեղ կարգուկանոնի համար նախ եւ առաջ պատասխանատու է միլիցիան»: Օդակայանի լուսամուտները «համբուրող» ավտոմեքենաների շարքերը, որոնք ըստ օրենքի պետք է կայանեն բնավ էլ ոչ այդտեղ, դեռեւս պետավտոտեսչության աշխատակիցների «շնորհիվ» չեն ուզում շարվել օրենքով նախատեսված «դիրքերում»: Իսկ ԱԱԾ-ը, առայժմ իրավասություն չունի այդ ուղղությամբ: Մինչդեռ բնավ էլ պարտադիր չէ, որ նման իրավասություն տրվի մեկ այլ ծառայության, երբ մի ծառայություն արդեն ի պաշտոնե, գործի բերումով պարտավոր է գոնե մեքենաների «կարգապահությունը» ի կատար ածել:

«Զվարթնոց» օդանավակայանում ԱԱԾ-ի ստեղծումով չի բացառվում, որ մի յուրօրինակ իշխանության կռիվ սկսվի օդանավակայանի ծառայությունների միջեւ: Հին ծառայությունները չեն հանդուրժի նորելուկի իշխող հսկողությունն իրենց վրա, մանավանդ հին ծառայությունների հին աշխատակիցները, որոնցից շատերի համար օդանավակայանը ոչ միայն աշխատատեղի է:

Եւ դժվար թե որեւէ մեկը զիջի իր իշխանությունը: Սակայն կարեւորը գոնե մեզ կարգուկանոնի ու անվտանգության երաշխիքներն են ու ապահովումը, անտոմս «նապաստակների» ու բեռնագողության, մաքսային ու ոչ մաքսային «գործարքների», մի խոսքով, օդանավակայանային հայտնի ու անհայտ մեքենայությունների ի չիք դառնալը: Թեեւ սա չի նշանակում, որ այդ կարգուկանոնը պիտի հաստատվի օդանավակայանի կարգուկանոնն ապահովող ծառայությունների միջեւ հակասությունների սրմամբ, որը... ինչպես հայտնի է, հեղափոխական իրադրության բաղադրատարրերից է: ■

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Միջազգային

ՄԻՋԴԵՏԱԿԱՆ

Ֆրանս-չինական նոր մերձեցում

Ֆրանսիայի եւ Չինաստանի հարաբերություններում սառնությունը երկար չտեւեց: Թայվանին ֆրանսիական ռազմօդանավերի մատակարարման հետ կապված մեկամյա լարված հարաբերություններից հետո, Ֆրանսիան կրկին բարելավեց իր կապերը «երկնային կայսրության» հետ: Գործարար աշխարհի ներկայացուցիչ եւ վարչապետ Էդուար Բալադյուրի հատուկ պատվիրակ Ժակ Ֆրիդմանն էր, որ բանակցելով կարողացավ հասնել Պեկինի հետ դիվանագիտական հարաբերությունների կարգավորման, որը հայտարարվեց գեներալ Շառլ դը Գոլի կողմից Չինաստանի ճանաչման 30-ամյակի նախօրեին (1964 թ. հունվարի 27):

Չինաստանի ղեկավարները Ֆրանսիայից պահանջել էին, որպես հարաբերությունների կարգավորման նախապայման, հրաժարվել Թայվանի Հանրապետությանը սպառազինությունների մատակարարումից: Այդ պայմանն ընդունվեց. Ֆրանսիան պարտավորվեց երկրի ձեռնարկություններին արգելել մասնակցելու Թայվանի սպառազինմանը: Սոցիալիստական կուսակցության ներկայիս ղեկավար Միշել Ռոկարը խստիվ քննադատեց կառավարության այդ վճիռը, գտնելով, որ դա անպատվություն է Ֆրանսիայի համար:

Իրականում ֆրանս-չինական հարաբերությունների վատացումն սկսվեց 1989 թ. հունիսին, Պեկինի Տյանանմեն հրապարակի հայտնի իրադարձություններից հետո, որտեղ ուսանողները Չինաստանի դոգմատիկ ղեկավարության դեմ բողոքել էին համայն աշխարհի հեռուստադիտողների առջեւ: Այն ժամանակ հարյուրավոր մարդիկ զոհվեցին Չինաստանի ժողովրդական բանակի բռնությունների հետեւանքով: Արեւմտյան մյուս տերությունների թվում Ֆրանսիան եւս դատապարտեց այդ արյունալի հաշվեհարդարը: Վաշինգտոնն էլ նույն ուղին բռնեց, սակայն հենց հաջորդ ամիս գաղտնաբար Պեկին գործուղեց Ջորջ Բուշի անվտանգության հարցերի գծով խորհրդական Բրենթ Սկոուքրոֆտին, որպեսզի հանգստացնի չին ղեկավարներին:

1992 թ. նոյեմբերին Պեկինի եւ Փարիզի հարաբերություններում նոր սառնություն սկսվեց, քանի որ Ֆրանսիան թույլատրել էր 22,5 միլիարդ ֆրանկի դիմաց Թայվանին մատակարարել «Միրաժ 2000-5» տիպի 60 ռազմօդանավ: Չինաստանի Ժողովրդական Հանրապետությունը դրան ի պատասխան անմիջապես փակեց Կանտոնում Ֆրանսիայի հյուպատոսարանը եւ սառեցրեց դիվանագիտական հարաբերությունները ամենաբարձր մակարդակով: Դրա հետեւանքով ֆրանսիական ընկերությունները ձեռից բաց թողեցին բազմաթիվ շահութաբեր պայմանագրեր, այդ թվում Կանտոնի մետրոյի կառուցման պայմանագիրը:

Հարաբերությունների կարգավորման շնորհիվ այժմ Ֆրանսիան կարող է հասնել երկու նպատակի: Մի կողմից վերսկսել Պեկինի հետ դիվանագիտական երկխոսությունը: «Չինաստանը ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի մշտական անդամ է եւ միաժամանակ միջուկային տերություն, ուստի մենք չէինք կարող մի կողմ քաշվել», պարզաբանում է ֆրանսիացի դիվանագետներից մեկը, որը մասնակից է եղել վերջին իրադարձություններին: Մյուս կողմից Ֆրանսիան հույս ունի պատկառելի շահույթներ ստանալ Չինաստանի վիթխարի շուկայում: Նշենք, որ ներկայումս Չինաստանը մտնում է մեծ եւ խոստումնալից շուկա ունեցող 10 պետությունների մեջ: Այս առումով Ֆրանսիայի կառավարությունը կանոնավորապես ենթակա էր դառնում ֆրանսիացի արդյունաբերողների խիստ քննադատություններին, որոնք դժգոհում էին իրենց գործունեության այդ սահմանափակումից: Փորձագետների հաշվարկների համաձայն, ֆրանս-չինական հարաբերությունների «սառեցման» ժամանակաշրջանում ֆրանսիական ընկերությունների կորուստները կազմել են 3-6 միլիարդ ֆրանկ: Մինչդեռ գերմանացի, ամերիկացի, իտալացի եւ ափացի արդյունաբերողները շահույթներ էին ստանում:

Մեկ միլիարդից ավելի բնակչություն եւ տարեկան 13,5 տոկոս տնտեսական աճ ունեցող Չինաստանի կարիքներն անսահման են: Եւ Ֆրանսիան բազմաթիվ հաղթաթղթեր ունի, մասնավորապես ավտոմոբիլաշինության («Ռենո»), էլեկտրաէներգիայի («Ֆրամատոմ»), հեռահաղորդակցությունների եւ ջրերի զտման բնագավառներում: Մոտ ժամանակներս, հավանաբար մարտ ամսին, վարչապետ Էդուար Բալադյուրը Պեկին կայցելի երկու երկրների մերձեցումն ընդգծելու նպատակով: Պեկինում ջանում են ներել, որ Ֆրանսիան ի վերջո տեղի տվեց Չինաստանի պահանջների առջեւ: Իսկ Փարիզում հիշում են մանավանդ անցյալ տարվա նոյեմբերին Գերմանիայի կանցլեր Հելմուտ Քոլի Պեկին կատարած այցը, որը վերադարձավ 16 միլիարդ ֆրանկ ընդհանուր արժողությամբ բազմաթիվ պայմանագրերով: Պատահական չէ, որ իրատեսությունը Ֆրանսիային ստիպում է Թայվանի բարեկամությունից հրաժարվել հանուն «երկնային կայսրությունից» ակնկալվող վիթխարի շահույթների:

Պատրաստեց
ՊԵՏՐՈՍ ՔԵՇԻՇՅԱՆԸ

ԻՏԱԼԻԱ

Մամուլի ճերմակ աստղը

Իտալական լրագրության վաստակաւոր եւ ավագագույն ներկայացուցիչ Ինդրո Մոնտանելլին 1975 թ. հեռացավ «Կորիերե դելլա սերա» թերթից, որին ինքը համարում էր չափից ավելի հակված կոմունիստների հետ «պատմական փոխզիջմանը»: Նա հիմնեց «Իլ ջորնալե» թերթը: 1994 թ. Մոնտանելլին հեռացավ վերջինիս տնօրինությունից, քանի որ բաժնետոմսերի հիմնական տերը՝ Միլանի ֆուտբոլային ակումբի նախագահ Սիլվիո Բեռլուսկոնին չափից ավելի հակված է հակապատմական փոխզիջում կնքելու նեոֆաշիստական Իտալիայի սոցիալական շարժման եւ անջատական Լոմբարդական լիգայի հետ: Արդեն շուրջ 20 տարի է, ինչ Մոնտանելլին եւ «Իլ ջորնալեն» պայքարում են կուսակցությունների իշխանության, կաշառակերության, մաֆիայի դեմ: Նրանք կողմնակից են ընտրական բարեփոխմանը եւ Մարիո Սեգնիի ներկայացրած կենտրոնին: Իր հերթին Սիլվիո Բեռլուսկոնին վերջերս կայացած մունիցիպալ ընտրություններից առաջին փուլից հետո «խորասուզվել էր» քաղաքականության մեջ, հայտարարելով, թե բոլոր միջոցները լավ են ժողովրդավարական ձախ կուսակցության նախկին կոմկուսի առաջադրած թեկնածուներին խանգարելու համար: Դեռ երեկ Բեռլուսկոնին սոցիալիստի պաշտպանն էր հագել: Եւ ահա

հանկարծ նա հանդես է գալիս Իտալիայի սոցիալական շարժման եւ Լոմբարդական լիգայի հետ դաշինք կնքելու օգտին: Բեռլուսկոնին ցանկանում է, որ «Իլ ջորնալեն» աջակցի իրեն: Մոնտանելլին մերժեց այդ առաջարկը՝ հավատարիմ մնալով իր ազատական, ցենտրիստական, աշխարհիկ գծին եւ հակադրվելով Իտալիայի միասնականությանն սպառնացող բոլոր փորձերին: Ի վերջո, Մոնտանելլին որոշեց թողնել թերթի ղեկավարման գործը: Նրա ժողովրդականության շնորհիվ Իտալիայում այդ միջադեպը համազգային արձագանք գտավ: 84-ամյա Ինդրո Մոնտանելլին հայտարարում է, թե մարտ ամսին ինքը ստանձնելու է մի նոր լրագրի ղեկավարությունը, որը կոչվելու է «Լա վոչե» («Ձայն»): Նա կունենա բազմաթիվ ազդեցիկ հովանավորներ, այդ թվում «Բենետոնը», ինչպես նաեւ «Իլ ջորնալեի» լրագրողների 3/4-ը: «Ինձ՝ համար սա երկրորդ ծնունդ է», պարզաբանում է Մոնտանելլին: Այդ անխոնջ լրագրողը վերջերս «Ռիցոլի» հրատարակչությունում Մարիո Չերվիի աշխատակցությամբ լույս ընծայեց Իտալիայի պատմության իր վերջին հատորը, որը կոչվում է «Ցեխի տարիների Իտալիան. 1978–1993»:

Le Point,
15 հունվար, 1994

ՀԱՆԳՐՎԱԳ

ՃԱՊՈՆԻԱ

«Միցուբիսի դենկին» մեկ երրորդով կէժանացնի արտադրանքը

ՏՈԿԻՈ, 25 ՅՈՒՆՎԱՐ, ԲԻԶՆԵՍ-ՏԱՍՍ: Ճապոնական «Միցուբիսի դենկի» էլեկտրատեխնիկական ընկերությունը հայտարարեց, որ երեք տարվա ընթացքում ինքը [illegible] դիր է իր ամբողջ բազմատիպ արտադրանքը երեսուն տոկոսով էժանացնել, [illegible] պեսզի հաղթահարի իենի փոխարժեքի աճի բացասական հետեւանքները, մասնավորապես արտահանման հետ կապված դժվարությունները: Ֆիրման որոշել է առաջադրված նպատակին հասնել Ճապոնիայում իրեն պատկանող գործարանների միջեւ գների իջեցման մրցակցային պայքար ծավալելով, շարունակել [illegible] արտասահմանում արտադրություն սկսելու նախկին կուրսը:

ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆ

Ամերիկյան ռազմանավում ծնվեց «գնդի որդի»

ՀՌՈՄ, 25 ՅՈՒՆՎԱՐ, ՄՆԱՐՔ: Ամերիկյան ռազմածովային ուժերի «Ելոուսթոուն» ռազմանավի 21-ամյա ամերիկուհի նավաստին պետերից թաքցնելով հղի [illegible] լինելով իր հղիությունը շարունակում էր ծառայել մինչեւ երեխայի ծնունդը: [illegible] տեղի ունեցավ Նեապոլի մոտակայքում, ամերիկյան 6-րդ նավատորմի խարսխակայանում: Ամերիկյան հրամանատարության ներկայացուցչի հաղորդման [illegible] ծայն, մորը եւ նորածնին փոխադրել են Նեապոլի ծննդատներից մեկը [illegible] դուրս գրվելուց հետո նրանց կուղարկեն ԱՄՆ: Նա հայտարարեց, որ չամուսնացած մայրը կարգապահական պատժի չի ենթարկվի, բայց հրաժարվեց հայտնել, թե որքան հաճախ են նման դեպքեր պատահում ամերիկյան նավատորմում: Ամերիկուհիները ռազմածովային ուժերի նավերում ծառայելու իրավունք էին [illegible] ցել 70-ական թթ. կեսերին:

ԱՐԱԲԱԿԱՆ ԷՄԻՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

«Էլեկտրականություն-94» ցուցահանդես

ԴՈՒԲԱՅ, 25 ՅՈՒՆՎԱՐ, ՄՆԱՐՔ: Այստեղ անցկացվում է «Էլեկտրականություն-94» միջազգային խոշոր ցուցահանդես, որին առաջին անգամ մասնակցում են ռուսական ֆիրմաներ: Դրանցից մեկը «Էլեկտրոնինտորգ» բաժնետիրական ընկերությունն է, որը ստեղծվեց 25 տարի առաջ «Էլեկտրոնզագրանպոստավկա» անունով եւ ԽՍՀՄ էլեկտրոնային արդյունաբերության նախարարության արտաքին առեւտրական ներկայացուցիչն էր:

Ներկայումս, հայտնեց «Էլեկտրոնինտորգի» ներկայացուցիչ Ալեքսանդր Կուլանդսկին, բազմաթիվ ֆիրմաներ ու ձեռնարկություններ ինքնուրույնաբար արտածելու հնարավորություն են ստացել, բայց շարունակում են գործակցությունը տվյալ կազմակերպության հետ:

Դուբայի ցուցահանդեսում «Էլեկտրոնինտորգը» ի թիվս այլ ցուցանմուշների, ցուցադրում է պլաստմասսան ծածկով պատելու եզակի տեխնոլոգիա, [illegible] արտադրանքների դիմացկունությունն ավելացնում է 10-15 անգամ: «Փաստորեն, մենք պահպանել ենք հարաբերությունները ծյուղի բոլոր ձեռնարկությունների հետ, նշեց Ա. Կուլանդսկին: Բացի զուտ առեւտրային գործունեությունից, մենք ձգտում ենք զարգացնել գիտա-տեխնիկական եւ գործարար կապերը»: ■

ՀԱՅ-ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՖԻՐՄԱ

IMAC

Դուք բեռներ ունեք եւ ուզում եք տեղափոխել ԱՊՀ երկրներ կամ արտասահմա՞ն: Խնդիր չէ:
Վերցրեք լսափողը եւ զանգահարեք
52-97-40 կամ 52-99-83

Հայ-իտալական «IMAC» ֆիրման երաշխավորում է.
■ Ձեր բեռների տեղափոխումը ցանկացած ուղղությամբ ամենասեղմ ժամկետում:
■ Մեր ծառայությունները մատուցվում են անհամեմատ ցածր գներով:
■ Վճարման ձեւը որոշում եք դուք:

Մեր ֆիրմայի Ստավրոպոլի բազային օդակայանը կապահովի Ձեր բեռների պահեստավորումն ու պաշտպանվածությունը:
Բեռնատեղափոխումները «ԻԼ-76» ինքնաթիռով
Ուղեւորների չվերթները «ԱՆ-24» ինքնաթիռով

Ուղիղ չվերթներ.
Երեւան-Ստավրոպոլ-Երեւան
Երեւան-Վոլգոգրադ-Երեւան
Երեւան-Աստրախան-Երեւան

Դուք ֆաքս ունե՞ք. գրեք մեր համարը՝ 56-15-48
Նախընտրում եք փո՞ստը: Ահա մեր հասցեն. 375009, Իսահակյան 28 P. S. Գուցե Ձեզ անհրաժեշտ է ձեռք բերել սննդամթերք: Մեր ֆիրման կօգնի նաեւ այդ հարցում:

Սպասում ենք Ձեր պատվերներին
Դրանց կատարման հստակությունն ու ճշգրտությունը երաշխավորում ենք
Ձեր վստահելի գործընկերն է «IMAC» ֆիրման

digitised by A.R.A.R.@

Մշակույթ

Ո՞րն է վէպը. ա՞յն, ինչի մասին պատմվում է, թէ՞ այն, ինչպէս է պատմվում: Հանդուգն արձակագիր Մուշեղ Պչաֆչյանն առաջարկում է երրորդ, գուցէ եւ չորրորդ հնարավորություններ. վէպն այն է, ինչը չի պատմվում կամ պատմվածների կողքին լռում է, սպասում է իր հեղինակին... Ինչո՞ւ, ինչպէ՞ս չի պատմվում:

Սակայն հեղինակն ինչո՞ւ է հանդուգն: Գուցէ այն պատճառով, որ այս էլ երկրորդ վէպում միանգամից մեջտեղ է հանում գաղտնիքը, այսպէս ասած, անենկղոտի աղը, խտացված անելիքը, դրանով իսկ փոխանցում առաջին տարբերակի իմաստը. ամէն ինչի մասին է վէպը կամ ոչ մի բանի: Ինչպէ՞ս է գրվում... Այս հարցը մի տխէ՞ փլոպասանին, նա այդ մասին չի մտածել, նա միայն գիտի, որ ամէն ինչ «ենթակա է անհրաժեշտ բնմադրիչի մը ցուցմունքներուն»: Վերջապէս դա կարեւոր չէ, քանի որ ինչպէսի հարցը կյանքն ու արվեստը վաղուց լուծել են գաղտնի մի դաշինքով, թողնելով այն ճնահածույքի խնամքին: Ուստի ինչպէսը իմն էլ չգիտի, թէ ինչպէս է ստեղծվում: Ստեղծվում է եւ վերջ:

Երրորդ տարբերակի գաղափարը տրվում է բուն վէպը դեռ չսկսած, առնելով մի երիտասարդ եւ մի աղջիկ եւ ինչպէս հեռացան «ուղղահայաց՝ նախապէս սահմանված գծի մը վրայէն: Կրնքանային անճէ զույգ մը երկարադրդգծեր ոտեր... Վերջապէս կվեածվեին մեկ կեսի՝ անհետանալէ առաջ: ... Շավարշ կշարունակէր սպասել: ... Ու ահավասիկ, նույն զույգին անհայտացման կետէն, նույն ուղիով, դեպի Շավարշը կուգար զույգ մը: Այր եւ կին: Սպիտակած գլուխներով... Տասներեք վայրկյան անցած էր»:

Ահա թէ ինչի մասին է վէպը: Ընդամենը տասներեք րոպեի պարապտություն, որ գրողի հետ միասին պիտի լցնենք: Սակայն այս մի քանի րոպեները չեն կարեւորը, այլ որ այս ընթացքում կատարվել է էական մի փոփոխություն. «Շավարշ կվազեր դեպի պարտեզին ավազանը: Ի՞նչ եղած էր դեմքը: Ի՞նչ եղած էին մազերը: ... Ինք ալ ատրած էր, ատրած էր կյանքին, բայց քանի՞ վայրկյանը ատրած էր այդ կյանքին»: Վեռն այն տասներեք րոպեները չէին, այլ դրանցից մի քանիսը, որ ատրեց հերոսը, հեղինակը:

Հերոսը՝ Շավարշը, հեղինակի պարտականություն ստանձնեց, եւ գուցէ կարեւոր չէ, թէ այդ տասներեք րոպեներից քանիսը վավերականորեն ատրեց: Կարեւորն այն է, որ ճգկան էր, ի՞նչ հոգ թէ մարմարե, այդ կինը կենդանի էր, ի՞նչ կարեւորություն թէ բանգարանի մը մեջ: Արձանները մյուսներն էին» (ընդգծումը մերն է-Ա. Թ.):

Ի՞նչն է պատճառը, որ գրողն իր հերոսի հետ այսպէս, երկրորդագելու չափ, նախապատվություն է տալիս «երկրորդ» իրականության, եւ այն աստիճան, որ քարը եւ բարբախուն միսն ու արյունը փոխարինում են իրար: Վեռի մեջ ծնվում է մեկ այլ վեռ, որի հեղինակը Լուսավոր աչքերով օտարականն է, նա է գաղտնի գաղափարը այդ երկրորդ վեռի: Արտացոլման արտացոլումը դառնում է գերադասելի: Կյանք արարող Շավարշը դառնում է մեկ այլ արարողի արտադրանք. «Ե՞ս ալ վերածված եմ մարմնեղենայի, հարց կուտար Շավարշ:

– Թերեւս, որովհետեւ գրագէտը այդպէս ուզած է: Չեք ընտրած է որպէս իր վեռին կեդրոնական կերպարը: Գրողները ամենակարող են: Ես ալ ենթակա եմ գրագէտին»:

«Մարմնեղենայի» գաղտնիքը Շավարշը իգուր պիտի փնտրի գրադարաններում («Ամեն գրադարան պատկառելի է, միէտ պիտի մնար պատկառելի»), քանզի ամեն մի նոր արարում կատարվում է «գրադարաններից» դուրս, եւ նոր միէտ պարտադրվում...

Վիպախաղ կամ կյանքի պարապ էջերը

Մուշեղ Պչաֆչյան. «Լուսավոր աչքերով օտարականը». վէպ, Երեւան, «ԱՐ» հրատարակչություն, 1993 թ.

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ԹՈՓՉՅԱՆ

ռանծին դրված նվիրաբերումի մեջ: «Առանձին» բառն, անշուշտ, հարաբերական իմաստով է գործածվում, քանզի հեղինակի անունից ու վերնագրից սկսած մինչեւ վերջին վերջակետը ներառված են հորինվածքի մեջ: Նվիրաբերումն, ըստ երեւույթին, հասցեագրված է հեղինակի անժամանակ հեռացած եղբորը. «Կթողում բավարար պարապություն, եկուր երկու բառ ալ ավելցուր դուն»:

Պարապը լրացնելու այս հրավերն, ըստ էության, հասցեագրված է նաեւ յուրաքանչյուր հավանական ընթերցողին: Ընդհանրապէս, գրականության եւ արվեստի յուրաքանչյուր ստեղծագործություն «բավարար պարապություն» պիտի ունենա, այլապէս այն անկիրառելի կդառնա: Ընթերցումն ինքը պարապություն լցնել է, եւ գրական գործի ավարտվածությունը հարաբերական հասկացություն է: Այսօր, առաջին անգամ Հոմերոս եւ Շեքսպիր կարդացող պատանին, իրենից անկախ, յուրացնում է նաեւ նախորդած ընթերցումները: Դասական գործերը մեզ են հասնում հազարամյակների եւ հարյուրամյակների պարտադիր «վերադիրով»:

Մուշեղ Պչաֆչյանի նոր վեռն, այս առումով, կատարյալ մամուր տախտակ է: Այն ոչ միայն նոր է լույս տեսել, այլեւ լույս է տեսել այստեղ, ուր ջախջախվել, խորտակ ոչնչացվել է գրական մթնոլորտը: «Պարապություն լցնելու» առաջարկով լույս տեսած վեռը հանդիպում է մեկ այլ շրջափեկի ու դժնի պարապության: Ամենեւին մտադրություն չունենք հեղինակի ազնիվ ոգեւորության վրա սառը ջուր լցնելու, սակայն իրականությունը չտեսնել դնելը պարզապէս անպարկեշտ կլինի: Կարեւորն այն է, որ գրքերը, ի տարբերություն այսօր ամենամեծ ու միակ պահանջարկն ունեցող «աղբանոցի»՝ մի փոր հացի, հնանալով չեն փչանում:

Այսպիսով, առաջին հարցի պատասխանը ինչի՞ մասին է վեռը. հեղինակը հասցնում է գրքի անհերքելի, դարձնում խաղային լրացնելու, ուղղագծային քարտեզ ներկելու պես սովորական մի աշխատանք: Վեռի առաջին իսկ դրվագը, հերոսը Շավարշը, դիտում է, թէ ինչպէս հանփելով ստեղծել ուրիշի կյանքը, ինքն իրենից ստեղծեց մի նոր մարդ Լուսավոր աչքերով օտարականը: Նա արդեն ստեղծված է, մի գոյ է, թէկուզ մտացածին, որը, սակայն գոռավոր ազդեցությամբ որոշում է հերոսի կյանքի յուրաքանչյուր մանրամասն: Աստիճանաբար ստեղծողը ինքը դառնում է խաղաղինվոր իր ստեղծածի ձեռքին: Շավարշի վրա այդուհետ միահեծան իշխելու է Լուսավոր աչքերով օտարականը: Եվ վեռն սկսվում է հենց սրանով:

Իսկ սկիզբը, չնայած շրջված է, սակայն հանրահայտ լինելու չափ դասական. հանդիպում եւ միմյանցով հրապուրվում են կին եւ տղամարդ: Սակայն հանդիպումը տեղի է ունենում գերեզմանոցում: Եվ մենք ի սկզբանե ոչ միայն իմանում ենք, որ Ադամի ու Եվայի յուրաքանչյուր հանդիպում տուրք է դառնում մահվան անհագուրդ ախորժակին, այլեւ, ըստ էության, հաղորդվում են խորհրդավորությունից վիպական հետագա գործողությունները: Գույն իմ ինքն բանալ է: Սովորական կյանքի գաղտնիքը արարումն է: Անհայտն այստեղ է, անվերջանալի մի աշխարհ: Այստեղ պիտի փորձի մուտք գործել հերոսը եւ պիտի աղճատ մնա նորի, անմատչելիի, անհայտի շքերթից: Պարզվելու է, որ կյանքի ծանր տաղտուկից դուրս կյանք ունենալ անգամ մնում իրեն: Անկարելի երազանքի յուրահատուկ խորհրդանիշ է դառնում փարիզյան մետրոյի երկու գծերի գաղտնի սերը: Արտասովոր մի պատմություն, որի համար պետք է լավ իմանալ Փարիզը:

Շավարշը նմանվում է հէքիաթի այն հերոսին, որի ձեռքն ինչի դիպչում՝ ոսկի է դառնում: Այդպիսին է գրողի հայացքը, այն տարբերությամբ, որ նա ոսկու փոխարեն ստեղծելու է նոր իրականություն: Սակայն տեղնուտեղը ծնվում է անխուսափելի հարցը. «Ո՞րն է իրական, որը անիրական»: Հարցի պատասխանը գրողն ստանում է Հռոմի բանգարաններից մեկում, որտեղ բազմաթիվ դրված կինը պատկերող արձանը կենդանանում է հերոսի սովորական հայացքից, դառնում ատրող ու ճշմարիտ կենդանի արարած. «Տիվանին վրա երկարած կինը իրական էր, ի՞նչ հոգ թէ մարմարէ...

կանոն է «գրադարանի» համեմատ: Այնտեղ անհնար է գտնել պարոն Լամբերի պատմությունը, որն, ինչպէս աղացույց է Լուսավոր աչքերով օտարականի ամենակարողության, պատմված, դարձի բերված ազատություն: Փաստ, որը կարող է բացառապէս գոյություն ունենալ միայն մտացածին իրականությունների մեջ: Այնուհանդերձ, ինչու՞ այս առակը մարդկային անշեղելի ազատության մասին: Պրն. Լամբերը գրողի հակառակն է: Կորցնում է նա, ով ցանկանում է միայն ձեռք բերել, սեփականացնել ուրիշի ստեղծածը: Սա արարումի հակապատկերն է: Լամբերն ունենալով չի ունենալու: Մինչդեռ ստեղծողը երբեք չի կորցնելու: Եվ մեծագույն ստեղծողը գրագէտն է, գրողը: Ահա ինչու ծաղկանին պատկած ծաղիկ կինը Շավարշի համար ավելի կենդանի է, քան կենդանի կիները, մարդիկ: Մարդ ծնվելը դեռ մարդ լինել չէ. «ինքզինքս առավել կհամոզվեր թէ աշխարհի դժվարագույն դերը Աստուծո վերապահված էր»:

Պատահական չէր, որ վիպաշարն սկսվեց գերեզմանից՝ մահից դեպի կյանք: Հերոսն իրենից անկախ Աստծո պարտականություն ստանձնեց կյանք արարելու, այսինքն, ինքնիրեն: Իսկապէս որ դժվար պարտականություն՝ ինքնիրեն արարել. «Շարունակ փորձ չէ՞ր աստվածանալու: Փոխարինելու զԱստված»: Ամբողջ հարցն այն է, որ արդեն փոխարինել է: Պիտի Աստծուն ձգտել, որպէսզի մարդ դառնաս: Սա էր պատճառը, որ վիպասանն այդքան կարեւորություն էր տալիս «երկրորդ» իրականությանը, չէ՞ որ այս տարածքներում է կատարվում մարդու աստվածացումը:

Կա նաեւ մեկ այլ, թերեւս ավելի կարեւոր պատճառ, որ պիտի ստիպեր հեղինակին հստակ սահմանազատել իրականի եւ անիրականի, կյանքի եւ արարումի սահմանները, սփյուռքահայ գրողի իր պարագան: Ի՞նչ է արդյոք ինքը սփյուռքը, եթէ ոչ (շատ հաճախ) երկու առարկայական իրականությունների միջեւ ծնված (ստեղծված, արարված) իրականություն: Սակայն սա գուցէ ուրիշ հոդվածի նյութ է:

ԱՁԳԱԳԻՐ

Ա. Խաչատրյանի համերգասրահ

Հունվարի 30-ին Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախումբը հրավիրում է ունկնդրելու, Լյուդվիգ վան Բեթհովենի «Պրոմեթեւս» նախերգանքը, Ռոլանդ Ֆրայզիգեր՝ «Դաշնամուրի կոնցերտ», Ֆրանց Յոզեֆ Հայդն՝ «Կոնցերտ ջութակի եւ նվագախմբի համար», թիվ 2, Ֆրանց Շուբերտ՝ «Սիմֆոնիա», թիվ 4, դիրիժոր՝ Ռոլանդ Ֆրայզիգեր (Ավստրիա), մենակատարներ՝ Իգոր Սլյուսկեր (Մոսկվա) եւ Արա Սարգսյան:

Հիշեցնում ենք, որ հանդիսատեսին արտոնված է նաեւ ներկա լինել նվագախմբի շաբաթօրյա փորձերին, նույն արժողության տոմսերով:

Ցուցահանդես Գերմանիայում

Գերմանական Բոխում քաղաքում կազմակերպվում է հայ արվեստի մեծածավալ ցուցահանդես: ՀՀ մշակույթի փոխնախարար Անելկա Գրիգորյանը շուտով կմեկնի Գերմանիա՝ տեղում նախապատրաստելու նմուշների ցուցադրությունը:

Սանկտ Պետերբուրգ

Քաղաքի Ազգային գրադարանում բացվել է հազվագյուտ ցուցահանդես՝ «Բլոկադայի տարիների տպագիր արտադրանքը» խորագրով: Մոտ 200 ցուցանմուշ ներկայացնում են հացի կտրոններ, կերակրի քաղաքրտոմսեր, ռմբակոծությունից թաքնվելու կանոնակարգ, թերթեր, ամսագրեր, պաշտոնական ազդագրեր: Ցուցահանդեսը նվիրված է հերոս-քաղաքի ազատագրման հիսնամյակին:

ՓԱՐԻԶ

Օծանելիքի ճակատագիրը

Ինչպէս արդեն հայտնել էինք, փարիզյան նորաձեւության եւ օծանելիքի օրենսդիրներից մեկը՝ հանրահայտ Իվ Սեն Լորանը, 1993 թ. սեպտեմբերի վերջին վաճառքի էր հանել իր նոր օծանելիքը՝ «Շամպայն» անվամբ: Սակայն մի քանի կազմակերպություններ, այդ թվում նաեւ Շամպայն պատմական մարզի գինեգործների միջմասնագիտական կոմիտեն, դատի էին տվել Իվ Սեն Լորանին՝ նրա քայլը որակելով ոտնձգություն հայտնի խմիչքի նկատմամբ: Ֆրանսիական L'express շաբաթահանդեսի վերջին համարը հայտնում է, որ դրսն Սեն Լորանը տանուլ է տվել դատը, սակայն ոչ իր անունը: Նոր օծանելիքը վերանվանվել է «Իվ Սեն Լորան»:

«Այս օծանելիքը կանանց մատուցված իմ փղփղուն մեծարանքն է», ասում է Իվ Սեն Լորանը: ■

ՀԵՏԱՔՐՔՐԱԿԱՆ

Արյունոտ անեկդոտներ

Թերթիկները վաճառող փերեզակ

Պարզվում է, որ լրագրական արվեստի ակունքներն իջնում են մինչեւ միջնադար: Սկսած XV դարից Ֆրանսիայում մեծ ժողովրդականություն էին վայելում տպագրված փոքրիկ թերթիկները, որոնք պարունակում էին ժամանակի տարբեր պատահարներն ու իրադարձությունները, սկանդալային պատմությունները ու անեկդոտները:

Ահա, մինչ այժմ անծանոթ այս լրագրիկներին է նվիրված Մորիս Լըվեռի ուսումնասիրությունը՝ «Արյունոտ անեկդոտներ» խորագրով, որին անդրադարձել է ֆրանսիական Le Point շաբաթահանդեսը:

Այս փոքրիկ գրքույկներն երեւան են եկել մոտավորապես 1488-1731 թվականների ընթացքում, այսինքն՝ մոտ երեք դար: Փարիզի փողոցներում, շուկաներում, կամուրջների վրա կարելի էր գտնել չնչին արժեքով այս թերթիկները սղառող փերեզակների (շրջիկ վաճառականների): Հրատարակիչների անուններն անհայտ են: Ենթադրվում է, որ պարզագույն դրվագները հենց իրենք՝ տպագրողներն էին գրում, իսկ մեծ մասը շարադրում էին կղերականները, ճիզվիտներն ու ծխական քահանաները: Տեքստերը վկայում են հեղինակների բարձր պատրաստվածությունն ու կրթությունը: Յուրաքանչյուր պատմություն ավարտվում է քրիստոնեական բարոյախրատներով եւ դասաղարտյալի պատժի ու ապաշխարության ճշգրիտ նկարագրությամբ:

Թերթիկների կենսունակությունը բավական ակտիվ էր եւ պահանջարկը մեծ, ուստի պատահական չէ, որ այս ծառայությունն ի հայտ եկավ Գյոթենբերգ քաղաքում, Աստվածաշնչի առաջին տպագրությունից ընդամենը 40 տարի անց:

Թերթիկները պատմում են արյունալից անծանց փոխադարձ սեռական կրքի, մոտ 960 մարդ սպանած հանցագործի, ամուսնուն գլխատած կնոջ, բռնաբարության ախտով տառապող վաճականների, նրանց վերջնական դատաստանի մասին եւ այլն: Հետաքրքիրն այն է, որ այս նյութերում բացահայտվում են ինտիմ տեսարանների բախուն հայեցման նույն ճաշակն ու հանցագործությունները նկարագրելու գռեհկության ու հաճույքի նույն ժամանակահունչ հոգին: Արդի լրագրական տեղեկություններից այս պատմությունների տարբերությունը վերջիններում դժոխքի, դեւերի, չար ոգու, մի խոսքով, գերբնականի, անիրականի ներկայությունն է:

Միջնադարյան մարդու կյանքում իրականի եւ անիրականի սահմանագիծն աննշմար է: Դեւը, չար ոգին ծանոթ եւ ընտանի արարածներ են: Նրանք մշտապէս ներկա են, մասնակցում են մարդկանց գործերին, եւ նույնիսկ կարող են, Աստծո կամքով, բարիք գործել կամ վրեժ լուծել մեղսագործից: Շատ հաճախ պատմությունները սեռական բնույթի են եւ կապված են կախարդության հետ: Սրանում համարյա առանց բացառության խառնված են կանայք, քանի որ դարի կղերականները համոզված կնատյացներ էին:

Մեղքի գաղափարն ամենատականն է միջնադարյան մարդու գիտակցության մեջ: Այն քավելու համար պետք է լվացվել, մաքրագործել մարմինը, խուսափել սեռական որոշ հարաբերություններից: Օրինակ, մեծ վախ կար հրեշակերպ արարածներից, որոնք, ըստ իրենց, ծնվում էին կենդանիների հետ անբնական սեռական կապից:

Եւ այսպէս, «Արյունոտ անեկդոտները» վաս օրինակների միջոցով տարածում էին հոգեւոր եւ ֆիզիկական մաքրության դասեր:

Այս պատմություններում նշմարվում են նաեւ պատմական մեծ վախի հետքեր: Եվրոպացիներն ահաբեկված էին Մեծ Թուրքից եւ Օսմանյան կայսրությունից, որ սպառնում էր ոչնչացնել քրիստոնեությունը:

Գրքույկների գործունեությունն աստիճանաբար նվազեց եւ անհետացավ առաջին իսկական լրագրի՝ Թեոֆրաստ Ռընոդոյի «Գազեթի» ծնունդով: ■

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մարզական

ԹԵԹԵՎ ԱԹԼԵՏԻԿԱ

Վ. Վասիլչենկո. «Ուժեղ սպորտվարչություն՝ ուժեղ ֆեդերացիաներ»

ՍՈՒՐԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ,
Մարզական մեկնաբան

Թեթեւ աթլետիկան աշխարհում ամենատարածված եւ սիրված մարզաձեւերից է: Ցավոք, Հայաստանն այդ բնագավառում, չհաշված առանձին տաղանդների, ավանդաբար վերջին էշելոններում է: Այնուամենայնիվ կան անհատ նվիրյալներ, որոնք անկախ ամեն տեսակի դժվարություններից, տարիներ շարունակ հավատարիմ են մնում «սպորտի թագուհուն», աննահանջ համառությամբ եւ հիմնականում սեփական նյարդերի հաշվին անում են անհնարինը, որպեսզի իրենց սիրելի մարզաձեւը գոնե ընչահենձ չլինի մեզանում: Դրանցից է թեթեւ աթլետիկայի Հայաստանի ֆեդերացիայի նախագահ ՎԱԼԵՐԻ ՎԱՍԻԼՉԵՆԿՈՆ: Ծնվել է 1939 թ. եւ որպես թեթեւ աթլետիկայի մասնագետ ԲԿՄԱ-ից Հայաստան է հրավիրվել 1972 թ.: Աշխատել է մանկապատանեկան մասնագիտացված մարզադպրոցում: Երկար տարիներ եղել է ՀՀ սպորտկոմիտեի գլխավոր մասնագետ, ղեկավարելով թեթեւ աթլետիկայի բաժինը: Ընտրվել է Հայաստանի թեթեւ աթլետիկայի պրոֆեսիոնալ ֆեդերացիայի 1-ին նախագահ: ՀՀ վաստակավոր մարզիչ է:

– Բոլոր մարզաձեւերը եւ ֆեդերացիաները ծանր օրեր են ապրում Հայաստանում: Թեթեւ աթլետիկան հեղինակություն բերող ու նաեւ առանձնահատուկ ուշադրություն պահանջող մարզաձեւ է: Ինչպիսի՞ն է վիճակը հիմա:

– Դեռեւս անցյալ տարի վատ չէինք: Համենայն դեպս, այնքան միջոցներ ունեինք, որ հանգիստ խղճով կարող էինք գոնե կես տարի մասնակցել ամեն տեսակի մրցումների: Ցավոք, դրամի ներդրումով արագորեն սնանկացանք: Գոնե դեռ լավ է, որ «Դինամո» մարզական ընկերությունը (նախագահ՝ Վանո Միրաղեղյան, 1-ին տեղակալ՝ Ալիկ Ավետիսյան) վարձակալական հիմունքներով 7 սենյակ տրամադրեց մեր ֆեդերացիային: Այսօր, առանց պետական կառույցների ու նրանց ֆինանսական ներդրումների ֆեդերացիաների կանոնավոր գործունեության համար անհույս վիճակ է: Ամենեւին նշանակություն չունի, որ ֆեդերացիաներից շատերը պրոֆեսիոնալ գործունեության ուղին են բռնել, որոնց թվում ենք նաեւ մենք: Հիմա հնարավոր չի հույսը կապել հովանավորների հետ կամ կոմերցիոն գործունեություն ծավալել: Անհրաժեշտ է սերտորեն համագործակցել սպորտվարչության հետ: Մասնավորապես մենք 4 տարվա պայմանագիր ունենք պետական մարզական այդ ամենաբարձր կազմակերպության հետ, որից ինքնուրույն գործելու լիազորություններ ենք ստացել թեթեւ աթլետիկան զարգացնելու, առաջնություններ կազմակերպելու եւ տարբեր մրցումներին մասնակցելու համար: Ինչպես ասում են, ուժեղ սպորտվարչություն՝ ուժեղ ֆեդերացիաներ: Միայն համատեղ է հնարավոր հաղթահարել դժվարությունները: Մեր ֆեդերացիան պայմանագրային սկզբունքներով արդեն կապ է հաստատել աշխարհի 38 երկրների ֆեդերացիաների հետ: Մեզ հատկապես շատ էր օգնում Ռուսաստանի ֆեդերացիան, որի միջոցով հիմնականում կապ էինք հաստատում աշխարհի հետ: Ցավոք, արդեն 2 ամիս է, որ ամեն տեսակի կապը խզվել է հոսանքի պատճառով, եւ հայտնվել ենք ինքնամեկուսացման մեջ: Շատ-շատերն են ուզում համագործակցել մեզ հետ: Մեծամասնությանը հետաքրքրում է Ծաղկաձորի մարզական բազան: Նրա ծառայություններից օգտվելու համար հատուկ պայմանագիր ունենք Ռուսաստանի հետ: Ծաղկաձորը միջազգային կարգավիճակի բերելու, հյուրանոցները նորոգելու համար համազգային օգնություն է պետք: Ծաղկաձորի բազան կարող է դառնալ մարզական միջազգային կենտրոններից մեկը ու նաեւ վայլյուտա բերել հանրապետությանը:

– Առանց հոսանքի հերթափոխի հաջողություն լինել չի կարող:

– Ի դեպ, թեթեւ աթլետիկայի միջազգային շարժման մեջ չկա պատանեկան սպորտ հասկացությունը: Մրցումները կազմակերպվում են միայն մեծահասակների եւ երիտասարդների համար: Թեթեւ աթլետիկայի միջազգային (IAAF) եւ եվրոպական (EAA) ֆեդերացիաներին ամենեւին չի մտահոգում այդ կարեւոր հարցը: Զարգացած երկրներում պատանիների համար ակումբներ են գործում: ԽՍՀՄ-ում թեթեւ աթլետիկայի ակումբներ չկային, սակայն փոխարենը բազմաթիվ մրցումներ էին կազմակերպվում, որոնցից գլխավորը դպրոցականների համամիութենական սպարտակիադան էր: Դրանք հիմա խաղաղ անհետացել են, եւ պատանիները զրկվել են միջազգային փորձ ձեռք բերելու հնարավորությունից:

– Եւ ի՞նչ պետք է ձեռնարկվի:

– Անցյալ տարվա սեպտեմբերի 3-ին Մոսկվայում խորհրդակցություն անցկացվեց ԱՊՀ երկրների ֆեդերացիաների ներկայացուցիչների մասնակցությամբ, եւ գլխավոր խնդիրն էր ինչպես պահպանել պատանեկան սպորտը: Ստեղծվեց հատուկ խորհուրդ, որը միջազգային ֆեդերացիայից իրավունք ստացավ կազմակերպել «Բարեկամություն» անունով եվրո-ասիական պատանեկան մրցումներ, որին մասնակցելու են ոչ միայն նախկին ԽՍՀՄ, այլեւ նախկին սոցիալիստական բոլոր երկրները, ինչպես նաեւ Հունաստանը, Իտալիան, Իսպանիան, Ֆրանսիան եւ Գերմանիան: Ամեն տարի մրցումները կանցկացվեն որեւէ երկրում: Թիմերը կազմված կլինեն 20 հոգուց: 1-ին նման մրցաշարն անցկացվելու է այս տարվա օգոստոսին, Վոլգոգրադում:

– Ֆեդերացիան այլ հոգսեր էլ երեւի ունի:

– Ստեղծվել են ֆեդերացիային կից առողջարարական վազքի եւ վետերան թեթեւաթլետների (նախագահ՝ Հենրիկ Աբրահամյան, տեղակալ՝ Վլադիմիր Մակարյան), բժշկական (նախագահ՝ Արեգ Հովհաննիսյան), մրցավարական հանձնաժողովներ: 1993 թ. նախատեսված հանրապետական բոլոր մրցումները, բացառությամբ ձմեռային առաջնության, հաջողվեց կազմակերպել: Այս տարի ամեն ինչ մեծ հարցական տակ է: Թեթեւ աթլետիկան այս կամ այն կերպ գործում է Երեւանում, Գյումրիում, Վանաձորում, Աբովյանում, Հրազդանում, Արտաշատում, Կապանում, Արմավիրում: Մեր մրցումներին հրավիրում ենք նաեւ ԼՂՀ մարզիկ-մարզուհիներին:

– Ինչպիսի՞ն կլինի «Մրցաշրջան-94-ը» Հայաստանի թեթեւաթլետների համար:

– Մի քանի օրից Իրան կմեկնի մեր առաջին պատվիրակությունը: Փետրվարի 7-11-ը համաիրանական խաղերի ծրագրով կանցկացվի թեթեւ աթլետիկայի մրցաշարը: Հայաստանից ապարեզ դուրս կգան երեւանցիներ, եռացատկորդ Պարգեւ Գրիգորյանը (լավագույն արդյունքը 1701 սմ), հեռացատկորդ Շիրակ Պողոսյանը (798 սմ), վանաձորցի արագավազորդ Արթուր Մուրադյանը: Անցյալ տարի Պարգեւ Գրիգորյանը նույն մրցումներում նվաճել է հաղթողի կոչումը, իսկ Շիրակ Պողոսյանը գրավել է 2-րդ տեղը: Մարտի 11-13-ը Ֆրանսիայում տեղի է ունենալու Եվրոպայի ձմեռային առաջնությունը: Հունիսի 16-20-ը Լիսաբոնում անցկացվելու է աշխարհի երիտասարդական առաջնությունը: Իսկ օգոստոսի 9-14-ը Հելսինկիում կայանալու է Եվրոպայի ամառային առաջնությունը: Մենք մտադիր ենք մասնակցել բոլոր մրցումներին: Միջազգային մրցասպարեզ դուրս կգան նրանք, ովքեր բարձր արդյունքներ ցույց կտան: Ինչ վերաբերում է մեր առաջատարին՝ Ռոբերտ Էմմիյանին, ապա նա պայմանագրով մարզվում է Ֆրանսիայում:

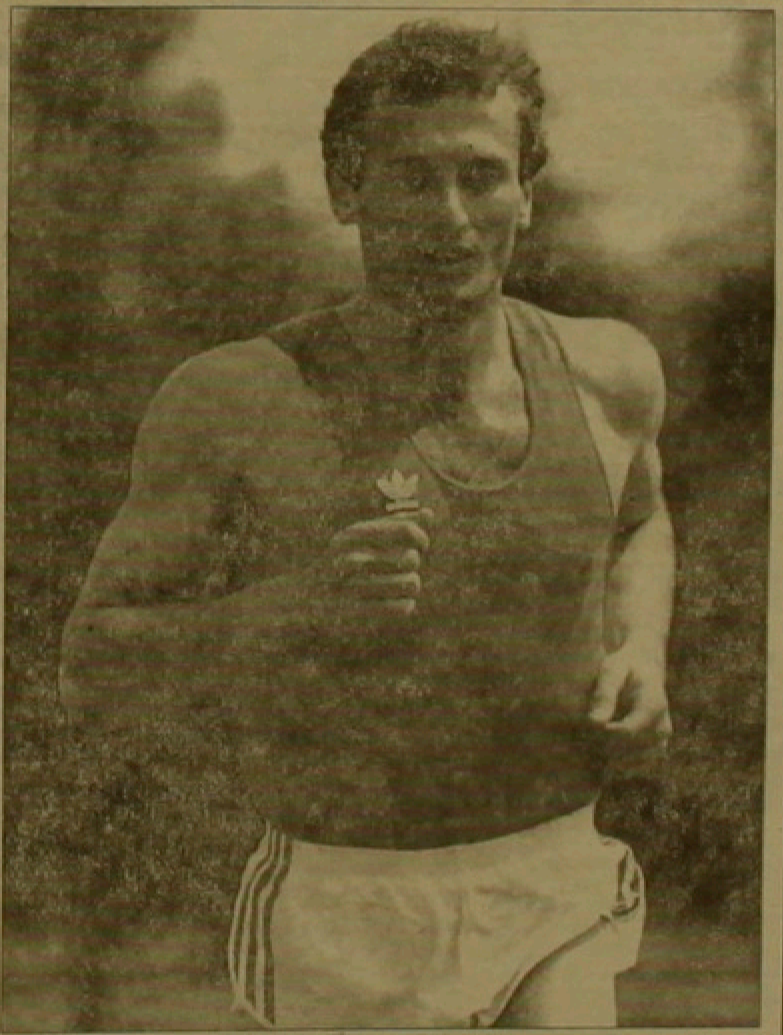

ՍՓՅՈՒՌՔ

Պասկալ Պետրոսյանը Ֆրանսիայի օլիմպիական հավաքականում

ԳՐԻԳՈՐ ԱՄԻՐՋԱՆՅԱՆ,
Սեփ. թղթակից, Ֆրանսիա

Ֆրանսիայի օլիմպիական հավաքականի անդամ 32 ֆուտբոլիստներ արդեն հավաքվել են Քլերֆոնտենում գտնվող այդ երկրի հավաքականների գլխավոր մարզաբազայում, որտեղ պետք է անցկացնեն իրենց ուսումնամարզական հավաքը: Արանով սկսվում է 1996 թ. Ատլանտայում (ԱՄՆ) կայանալիք օլիմպիական խաղերի նախապատրաստությունը: Ուրախությամբ պետք է նշել, որ Ֆրանսիայի օլիմպիական հավաքականի անդամ է նաեւ Պասկալ Պետրոսյանը: Հայազգի ֆուտբոլիստը հանդես է գալիս Ֆրանսիայի առաջնության առաջին դիվիզիոնում ելույթ ունեցող «Կանն» հանրահայտ թիմում, որտեղ ընդգրկված է նաեւ Ժիլ Համբարձումյանը:

Պասկալ Պետրոսյանը ծնվել է 1974 թ. նոյեմբերի 28-ին Մարսելում: Նրա հասակն է 173 սմ, քաշը՝ 73 կգ: Երիտասարդ ֆուտբոլիստը հարձակվող է եւ ընթացիկ մրցաշրջանում հաճախ է հայտնվում «Կաննի» հիմնական կազմում: Ֆրանսիայի օլիմպիական հավաքականը փետրվարի 2-ին մրցակցի հարկի տակ ընկերական խաղում ուժերը չափելու է Թունիսի հավաքականի հետ:

Պասկալ Պետրոսյանը երկրորդ շարքի կենտրոնում:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Հիմա էլ Անանդը, Կամսկին եւ Կրամնիկը

Հոլանդիայում տեղի ունեցող շախմատի ՖԻԴԵ-ի աշխարհի առաջնության մրցախաղերից եւս երեքը, Սալով-Խալիֆման մրցախաղից հետո ավարտվեցին ժամանակից շուտ:

7-րդ տուրից հետո հաջորդ փուլի ուղեգիր ձեռք բերեցին նաեւ Վիշվանաթան Անանդը (Հնդկաստան), Գատա Կամսկին (ԱՄՆ) եւ Վլադիմիր Կրամնիկը (Ռուսաստան), որոնք առավելության հասան համապատասխանաբար Արթուր Յուսուպովի (Գերմանիա), Պաուլ վան դեր Ստերենի (Հոլանդիա) եւ Լեոնիդ Յուդասինի (Իսրայել) նկատմամբ:

Առայժմ դեռ շարունակվում են Յան Թիման (Հոլանդիա)-Ժոել Լոտյե (Ֆրանսիա), Բորիս Գելֆանդ (Բելառուս)-Մայքլ Ադամս (Անգլիա) մրցախաղերը: ■

Ստեֆի Գրաֆի ռեկորդը

«Մեծ սաղավարտի» ծրագրի մեջ մտնող Ավստրալիայի բաց առաջնությունում, որը տեղի է ունենում Մելբուռնում, հայտնի դարձան կանանց մրցաշարի կիսաեզրափակիչի մասնակիցները: Աշխարհի լավագույն թենիսիստուհի Ստեֆի Գրաֆը (Գերմանիա) մրցելու է Կիմիկո Դատեի (Ճապոնիա), Արանտա Սանչեսը (Իսպանիա)՝ Գաբրիելա Սաբատինիի (Արգենտինա) հետ: Ստեֆի Գրաֆն ինքնատիպ ռեկորդ սահմանեց: Մասնակցելով «Մեծ սաղավարտի» ծրագրի մեջ մտնող 38 մրցաշարերին նա 27-րդ անգամ դուրս եկավ կիսաեզրափակիչ եւ ըստ մասնագետների, եթե արտառոց ոչինչ չլինի, 15-րդ հաղթանակը կտոնի: Իր հերթին Արանտա Սանչեսը 4-րդ անգամ անընդմեջ Ավստրալիայի բաց առաջնությունում կիսաեզրափակիչ դուրս եկավ եւ հույս ունի, որ այս անգամ կմտնի նաեւ եզրափակիչ:

Տղամարդկանց մրցաշարում քառորդ եզրափակիչ են դուրս եկել հիմնականում այն թենիսիստները, ովքեր անհատական բարձր գործակիցներ ունեն: Առաջարկվող մնացած 8 մասնակիցներից 5-ը, ըստ թենիսի միջազգային ֆեդերացիայի դասակարգման, 10-ը ուժեղագույններից են՝ Փիթ Սամփրասը (1-ին), Ջիմ Կուրյեն (3-րդ), Ստեֆան Էդբերգը (4-րդ), Գորան Իվանիշեւիչը (7-րդ), Թոմաս Մուսթերը (9-րդ): Քառորդ եզրափակիչում մրցելու են Սամփրասն ու Մագնուս Գուստաֆսոնը, Կուրյեն ու Իվանիշեւիչը, Էդբերգն ու Մուսթերը եւ Տոդ Մարտինն ու Մերֆոեն Վաշինգտոնը: ■

ԽՄԲԱՆԿԱՐ

Նախկին ծանրորդը նախագահի դեմ

Գերմանիայի նախագահ Ռիխարդ Վայցզեկերի դեմ հարձակում գործած մեկին դատապարտեցին 6 ամսվա ազատազրկության: Հանցագործի անունն է Հանս Գյունտեր Ռոյերս, որը նախկինում եղել է ծանրամարտի Գերմանիայի չեմպիոն:

Ազնավուր-Պրոստ գործակցություն

Ըստ «Էկիպ» մարզական օրաթերթի, ֆրանսահայ հանրահայտ երգիչ եւ Հայաստանի շքեղ դեսպան Շարլ Ազնավուրն ուզում է մոտ ապագայում մի շարք գործեր ձեռնարկել «Ֆորմուլա 1» դասի ավտոարշավի աշխարհի 4-ակի չեմպիոն Ալեն Պրոստի հետ՝ ի նպաստ Հայաստանի: Մինչեւ հիմա Ալեն Պրոստը շատ քիչ էր ընդգծել իր հայկական ծագումը:

Ըստ Ազնավուրի, Ալեն Պրոստը, որը հայտարարեց «Ֆորմուլա 1-ից» հեռանալու իր որոշման մասին, հիմա ավելի շատ ժամանակ կունենա զբաղվելու ուրիշ խնդիրներով, ինչպիսին Հայաստանին օգնելու հարցն է: Հուսանք, որ Պրոստն ընդառաջ կգնա Ազնավուրի հայրենասիրական առաջարկներին: Գ. Ա.

digitised by A.R.A.R.@

ՄԻՋՊԵՏԱԿԱՆ

Ստորագրվեցին ռուս-կիրգիզական փաստաթղթեր

ԲԻՇԿԵԿ, 25 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՄՆԱՐՔ: Այսօր Ռուսաստանի արտգործնախարար Անդրեյ Կոզիրեւը եւ Կիրգիզստանի առաջին փոխվարչապետ Ալմանբեկ Մաթուբրայիմովը ստորագրեցին փաստաթղթերի ծրար, որի մեջ մտնում են Ռուսաստանի եւ Կիրգիզստանի հյուպատոսական պայմանագիր, հավաստագրերի փոխանակման արձանագրություն եւ քաղաքացիական, ընտանեկան ու քրեական գործերին առնչվող իրավական հարաբերությունների եւ իրավական օգնության պայմանագիր, Կիրգիզստանի տարածքում ռուսական սահմանապահ զորքերում Կիրգիզստանի քաղաքացիների ծառայության կարգին վերաբերող համաձայնագիր:

Անդրեյ Կոզիրեւը «անհեթեթ» անվանեց զանգվածային լրատվության որոշ միջոցների եւ քաղաքական գործիչների այն պնդումները, թե Ռուսաստանի արտաքին քաղաքականությունը վերակողմնորոշվել է դեպի Արեւելք եւ վերստացել կայսերական հավակնություններ: «Մենք չենք վիճարկում անկախ հանրապետությունների ինքնիշխանությունը, ընդգծեց Ռուսաստանի արտգործնախարար: Մենք նրանց հետ հարաբերությունները կառուցում ենք իրավահավասար հիմունքներով»:

Մերժելով Ռուսաստանի կայսերական նկրտումներին վերաբերող մեղադրանքները, նախարարը նաեւ նշեց, որ կարեւորում է ռուս բնակչության եւ մարդու իրավունքների պաշտպանությունը, այդ թվում թե Ռուսաստանում, եւ թե Կիրգիզստանում: «Ես չեմ փոխել իմ դիրքորոշումը, այն չեմ փոխի նաեւ հիմա», հայտարարեց նա:

Իր կողմից Կիրգիզստանի նախագահ Ասկար Ակաեւը նշեց, որ ինքը «Ռուսաստանի քաղաքականության մեջ կայսերական հավակնություններ» չի տեսնում: Հասարակ կիրգիզները հասկանում են, ասաց Ակաեւը, որ իրենց երկիրը կարող է միայն Ռուսաստանի օգնությամբ պահպանել ինքնիշխանությունը, միայն ռուսական մշակույթի եւ Ռուսաստանի միջոցով ամրապնդել համաշխարհային ընկերակցության մեջ իրավահավասար գործընկերոջ դիրքը: Նա ավելացրեց, որ «առանց Ռուսաստանի հետ գործակցության, չի կարող ներդաշնակություն լինել ամբողջ ասիական աշխարհամասում»:

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

Մեկ հայի դիմաց տասը ադրբեջանցի

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 26 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: «Հայտնի է, որ ղարաբաղյան ռազմաճակատի ողջ երկայնքով մարտեր են ընթանում: Որտե՞ղ, ինչպե՞ս է այժմ կատարվում ռազմագերիների եւ պատանդների փոխանակումը». այս հարցով դիմեցինք ԼՂՀ ռազմագերիների, պատանդների եւ անհայտ կորածների հարցերով հանձնաժողովի նախագահ, ԼՂՀ ներքին գործերի նախարարի առաջին տեղակալ Ալեքսանդր Աղասարյանին:

«Իսկապես այս հարցում որոշակի դժվարություններ են առաջացել», հայտնեց Ա. Աղասարյանը: Բանն այն է, որ ներկայումս ռազմագերիների փոխանակումը փաստորեն դադարեցված է: Ըստ իս, դա կապված է Ադրբեջանում իշխանության փոփոխության հետ. այժմյան ղեկավարությունը արհեստական բարդություններ է ստեղծում այս ցավոտ խնդրի լուծման հարցում:

Պատճառը հավանաբար այն է, որ ադրբեջանական կողմը վախենում է իր ռազմագերիների տված վկայություններից, որոնցով պարզ է դառնում Լեռնային Ղարաբաղի ռազմաճակատում ադրբեջանական բանակի իրական վիճակը: Իսկ քանի որ մեր կողմից 450 անհայտ կորած կա, այդ թվում՝ զինծառայողներ, ապա մենք պատրաստ ենք ընդունել փոխանակման առավելագույն հնարավոր պայմանները, թեեւ ադրբեջանական կողմը միշտ էլ անընդունելի պայմաններ է առաջարկում մեկ մարդու փոխարեն պահանջելով նվազագույնը 10 մարդ»:

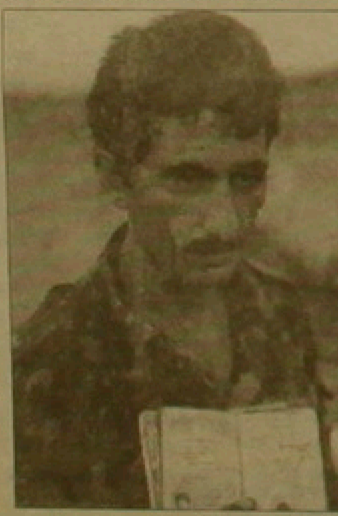

Աղասարյանը նշեց նաեւ հետեւյալ փաստը. ժամանակավորապես իրենց տարածքներից տեղափոխված քաղաքացիների մահվան դեպքում ԼՂՀ դատաբժշկական փորձաքննության կողմից եզրակացություն է կազմվում մահվան մասին եւ տեղեկացվում է Միջազգային կարմիր խաչի ներկայացուցիչներին, որպեսզի բացառվեն բոլոր մահվան մասին խոսակցությունները: Աղասարյանի վկայությամբ, ադրբեջանական կողմը համանման քայլեր չի ձեռնարկում:

ԽԾԱՆԿԱՐ

Ռուսական բանակում «դեդովշինան» նվազել է

ՄՈՍԿՎԱ, 25 ՅՈՒՆՎԱՐ, ՄՆԱՐՔ: Ռուսաստանի արդարադատության նախարարության զինվորական դատարանների վարչությունում ամփոփվեցին երկրի տարբեր քաղաքներում գտնվող 160 ռազմական ատյանների գործունեության արդյունքները: Ինչպես հայտնեց վարչության պետ գեներալ-գնդապետ Անատոլի Մուրանովը, 1993 թ. քննվել է զինծառայողների 10000-ից ավելի քրեական գործ: Սակայն այդ ժամանակամիջոցում դատվածությունների թիվը նվազել է 4,3 տոկոսով:

«Զինվորական հանցագործությունների ամենատարածված տեսակը դարձյալ մնում է բանակում ծառայելուց խուսափելը, ընդգծեց Մուրանովը: Անցյալ տարի այդ գործով դատվածների թիվն ավելացել է 2,5 անգամ: Միաժամանակ ոչ կանոնադրական հարաբերությունների, այսպես կոչված, «դեդովշինայի» համար դատվածների թիվը նվազել է 24 տոկոսով, որը զորքերում դաստիարակչական աշխատանքի արդյունքն է»:

Վարչության պետը նշեց, որ անցյալ տարի զինվորական դատարանները զինծառայողներից 3436 նամակ են ստացել, որոնցում բողոք էր հայտնվում վերադաս պետերի անօրինական գործողություններից: Դրանցից 2119-ը քննության է առնվել: Օրինական է համարվել 1642 բողոք, որոնց առնչությամբ ձեռնարկվել են համապատասխան միջոցներ:

Սվետլանա Ալիլուեւայի դիմումը

ԼՈՆԴՈՆ, 25 ՅՈՒՆՎԱՐ, ՄՆԱՐՔ: Իոսիֆ Ստալինի դուստր Սվետլանա Ալիլուեւան կոչ է արել իր հոր աճյունը տեղափոխել հայրենիք՝ Վրաստանի Գորի քաղաք:

Ռոյթըր գործակալության կարծիքով, Ալիլուեւան այդ քայլին է դիմել այն հաղորդման պատճառով, թե ենթադրվում է Լենինին թաղել Պետերբուրգի արվարձան Վոլկովոյի գերեզմանատանը, մոր կողքին:

«ՆԱՏՕ-ից ոչինչ չի մնա»

ԼՎՈՎ, 26 ՅՈՒՆՎԱՐ, ՄՆԱՐՔ: Ուկրաինայի ժողովրդական ինքնապաշտպանության երկրամասային հրամանատար Օլեգ Վիտովիչը մամլո ասուլիսում հայտարարեց, թե առաջիկա խորհրդարանային ընտրություններում այդ կազմակերպության հիմնական կարգախոսները կդառնան սահմանադրական ուժիով մաֆիական շրջանակների ու վերավաճառողների վերացումը, Ուկրաինայից դուրս բերված կապիտալների վերադարձը եւ երկիրը կողոպտելու համար մեղավորների պատժումը: «Եթե մենք իշխանության գլուխ անցնենք, շարունակեց Ուկրաինայի Ազգային համաժողովի ղեկավար Անդրեյ Շկիլը, ապա նախագահն իր արարքների համար քրեական պատասխանատվություն կկրի, ինչպես որ ամեն մի քաղաքացի»: Ելույթ ունեցողները նշեցին, որ Ուկրաինան պետք է վարի արտաքին ակտիվ քաղաքականություն, այդ թվում ռազմարդյունաբերական համալիրի արտադրանքի արտահանման բնագավառում:

Նրանց կարծիքով, Ուկրաինայի շուրջը պետք է ստեղծվի սլավոնական պետությունների ռազմաքաղաքական դաշինք: «Եւ եթե այն ծախ ձեռքը բափահարի, ապա ՆԱՏՕ-ից ոչինչ չի մնա», խոստացավ Շկիլը: Նա ավելացրեց. «Մենք ժողովրդավարության կհասնենք Պինոչետի նման զինվորական խունտայի միջոցով: Նոր խորհրդարանում մենք կարիք կունենանք ոչ թե տնտեսագետ մասնագետների, որոնք արդեն կործանել են Ուկրաինան, այլ տերություն ստեղծողների»:

Ուկրաինայի Ազգային համաժողովի եւ Ուկրաինայի ժողովրդական ինքնապաշտպանության դաշինքի զինվորական փորձագետների կանխատեսումների համաձայն, 1994 թ. գարնանը հնարավոր է Ուկրաինայի եւ Ռուսաստանի զինված հակամարտություն:

ՎԱԼՅՈՒՏԱ

«Հայէներարտբանկի» փոխանակման կետում չե՞ն ճանաչում ֆրանսիական ֆրանկը

Պարզվում է, որ Երեւանում նման զավեշտի էլ կարելի է հանդիպել. վալյուտայի փոխանակման կուրսի մասին հայտարարություն փակցրած կետում հայտարարության մեջ հիշատակված փողի «խկությունը» պարտակված համար աշխատակիցը ստիպված է դիմել վերադասի՝ բանկի ղեկավարությանը, ընդհուպ մինչեւ վարչության փոխնախագահի մակարդակը:

Մայրաքաղաքի վալյուտայի փոխանակման 6 կետերում մեստաղաղրամ ֆրանկը փոխանակելու անպտուղ փորձերը բերեցին «Հայէներարտբանկի» հարեւանությամբ՝ «Տրանսգործակալության» դահլիճում տեղաբաշխված փոխանակման կետը (Նալբանդյան 4): Այստեղ սկզբում ասացին, որ «վերեւից» ցուցում ունեն մետաղադրամ չընդունել: Սակայն ֆրանկի տիրոջ համառ պրոտեստներից հետո, որով փորձ էր արվում պարզել, թե ով եւ կոնկրետ ինչ ցուցում է տվել, հանկարծ «չենքի» աշխատակիցները, խորհրդակցելով, որոշեցին խախտել «վերեւից» իջեցված ցուցումը, այսինքն՝ ընդունել մետաղե ֆրանկ: Բայց երբ բանը հասավ մետաղադրամը հաշվելուն, պարզվեց, որ ոչ ընդունողն է գլուխ հանում, թե ինչ փող է իր ձեռքին, ոչ էլ՝ փոխանակման կետի ավագը (կամ գանձապահը): Սակայն փակուղուց ելքը գտնվեց շատ արագ. գանձապահը, վերցնելով մետաղաֆրանկները, գնաց պարզելու դրանց խկությունը եւ հետագա ճակատագիրը: Քիչ անց (15-20 րոպե) վերադառնալով նա տեղեկացրեց, որ 1976 թ. թողարկման 10 ֆրանկանոցները չեն ընդունվում, մյուսները, այդ թվում նաեւ 1967, 1970 թթ. 10 եւ 20 սանտիմանոցները գնվում են (այն էլ, ինչպես նշվեց, մեծ դժվարությամբ, քանի որ դրա «փոխարժան ծախսերը» բանկի վրա են):

Նման հրահանգը, ինչպես հայտնեց փոխանակման կետի ավագը, տվել է «Հայէներարտդրամատան» փոխնախագահ Վարդան Ղազարյանը:

Փոխնախագահին չհաջողվեց տեսնել. նա անընդհատ զբաղված էր: Սակայն՝ բանկի հսկիչներից մեկը պարզաբանեց, որ իրենք ստացել են կասալոգ, որտեղ պատկերված են Ֆրանսիայում շրջանառության մեջ գտնվող ամենավերջին փողանմուշները: Բնականաբար, այդ կատալոգը չհաջողվեց դիտել նույնիսկ աչքի պոչով: Սակայն ամենազարմանալին այն է, որ այս ամբողջ «ֆրանկափոխանակությանը» ներկա գտնված մի «դիտող», հանգիստ մոտենալով, առաջարկեց գնել բանկի կողմից չընդունված 1976 թ. մետաղե ֆրանկները կես գնով: Մի քիչ ուշանար «բարերարը», «Հայէներարտբանկի» «էքսպերտիզայի» արդյունքներով կողմնորոշվելով, արդեն ուզում էր դեն նետել մետաղաֆրանկը: Հիմա արդեն՝ ոչ, դեռ կպահեմ, մեկ էլ տեսար «Հայէներարտբանկը» մի նոր կատալոգ ստանա կամ իր «կարծիքը» փոխի:

Մ. Մ.

ՊԱՀԱՆՋՎՈՒՄ Է ՎԱՐՁՈՎ ԲՆԱԿԱՐԱՆ ԳՐԱՍԵՆՅԱԿԻ ՀԱՄԱՐ

ՔԵՐ-ՀԱՅԱՍՏԱՆ կազմակերպությունը փնտրում է հարմարավետ գրասենյակ Երեւանի կենտրոնում: Անհրաժեշտ է միջին մեծության ամենաքիչը 6 սենյակ: Այս կապակցությամբ խորհուրդ է տրվում այն անձանց, որոնք ունեն հարմարավետ տարածք եւ շահագրգռված են այն վարձով տալ, դիմել ներքոհիշյալ հասցեով:

Գ. Մ. ԱԶԱՄ
Քեր-Հայաստան մասնաճյուղի տնօրեն

«ԱՐՄԵՆԻԱ» հյուրանոց, 702 սենյակ,
Հեռ. 56.07.23, 56.40.60, 58.11.44

«ՆՈՅ» ԲԱՆԿԸ
Իրավաբանական եւ ֆիզիկական անձանց համար բացում է եւ վարում ռուբլով եւ տարադրամով հաշիվներ:
Կատարում է դրամարկղային սպասարկում ռուբլով եւ տարադրամով:
Գնում եւ վաճառում է տարադրամ կանխիկ եւ անկանխիկ հաշվարկներով:
Կատարում է փոխանցումներ ՀՀ տարածքից դուրս:
Տրամադրում է կանխիկ վարկեր ռուբլով եւ տարադրամով:
Ընդունում է ավանդներ եւ դրանց դիմաց վճարում է՝ ՀՀ եւ ՌԴ ռուբլով՝ 3 ամիս 45%, 6 ամիս 100%
ԱՄՆ-ի դոլարներով՝ ամենամսյա վճարում 5%
3 ամիս 20 %, 6 ամիս 45 %
500 եւ ավելի ամերիկյան դոլարով ավանդի դեպքում՝ ամենամսյա վճարում 7 %
3 ամիս 25 %, 6 ամիս 60 %
Դիմել մեզ Երեւանի հետեւյալ հասցեներով

Պուշկինի 9 (մուտքը Աբովյան փողոցից), հեռ. 58-28-36
Հանրապետության 67, հեռ. 56-51-07
Չեխով 23, հեռ. 46-25-27
Մարշալ Բաղրամյան 79, հեռ. 27-05-16
Կոմիտաս 52, հեռ. 23-12-55, 23-08-52
«Անի» հյուրանոց 507, 514 սենյակներ հեռ. 59-45-14, 56-49-30

«ՆՈՅ» բանկը հայտնում է իր ավանդատուներին, որ 500 եւ ավելի ամերիկյան դոլարով ավանդների դիմաց վճարվող տոկոսադրույքները հունվարի 15-ից բարձրացվում են՝ ամենամսյա վճարում 7%
3 ամիս 25%, 6 ամիս 60%

ՀՀ կառավարության «Պարբերական» հրատ. տպարան, Երեւան-23 Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Տպաքանակ 15 000. Պատվեր 1680 Ստորագրված է տպագրության 26. 01. 1994 Գինը՝ 100 ռուբլի

digitised by A.R.A.R.@